

KREŠTAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	— „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posilať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Vianočný jarmok.

➡ K tomuto číslu pripojená je Vianočná Príloha. ➡

Hore sa, bratia!

Sobnovenou silou, chuťou treba pokračovať v boji, do ktorého nás nabalo jednanie liberálov. Kto až do konca vytrvá, znejú slová sv. Písma, ten bude spasený.

Víťazstvo a spásu kresťanstva chceme my vybojovať v Maďarságu, ktorá krajina zpočiatku kresťanská bola, behom 900 rokov za krajinu mariansku bola považovaná. Tento kresťanský ráz krajiny chceme znovu jej vrátiť, toto je cieľ boja nášho.

Je síce pravda, že by i nám lepšie a príjemnejšie bolo, masťné hrnce vylizovať, cenou zrady na prestol hodnosti a bezstarostného života vyšvihnúť sa; lenže kde je potom seba-povedomie kresťanské, kde statočnosť ľudská?

Štreberov, švindlerov a závratníkov, ktorí nechajú sa hodnosťou, vyznačením omámiť, vždy bolo na svete do sýtosti, tedy i teraz ich dosť máme; preto ale my nemusíme, ba ani nesmieme medzi nich patriť, keď kto do ohňa ruku vopchá, či pôjdeme za ním? A keď mnohí nemiernym túžením za masťnými hrncami a zradou zásad kresťanských strkajú svoju dušu do ohňa večnej priepasti, či by sme ich mi nasledovali, keby sme len koľko toľko zdravo chceli smýšľať?

A preto hovorím a znovu opätujem, „Hore sa . . .“ z bahna takého podlého jednania a smýšľania! Tento svet nás i tak opustí v hodinu smrti na veky, my tedy nechceme sa k nemu prilepiť ani do smrti. Dobre vraví sv. Písmo, že čo by mal z toho človek, keby celý svet získal, pritom ale zkázu svojej duše podstúpil?! Veru nič, ba až primnoho . . . trápenia a súženia . . . na druhom svete.

V záujme svojho pokoja dušného, v záujme svojho spasenia dušného, ale i v záujme ducha kresťanského našich dieťať a potomkov musíme hore stať, zo sna ľahostajnosti a hmotnosti prebudiť sa, pevne chytiť zbroj a zbraň kresťanských zásad, a tak neohrožene

bojovať, vytrvanlive lomíť nepriateľa, že by mu ešte i v tom najtuhšom spánku kosti prašťaly, a mozgy strašidkami naplnené boly.

Lenže boj sa nemôže len tak slepo viesť; vojaci len tak majú úfnosť, nepriateľa moc prelomiť, jestli majú sbehlého a spoľahlivého vodcu.

A tak je to i s nami. I my potrebujeme vodcu v tom boji, ktorý vedieme proti liberálom, zednárom a apoštolom beznáboženstva. — A kde-že je náš vodca, ako-že sa on volá? — **Kreštan!**

Verní vojaci pridržujú sa svojho vodcu, neopúšťajú ho, lebo vedia, že bez vodcu nezvíťazia. Tak i kresťania Uhorska, ktorí chcú víťazstvo vy dobyť zásadám Krista Pána, nesmú sa odvrátiť od **Kreštana**, od tohoto výborného vodcu, ktorý ukazuje cestu pravdy, cestu víťazstva, cestu časného i večného blaha.

Hore sa tedy, bratia, čítajme, predpláčajme na **Kreštana**, sbierajmeže mu predplatiteľov. Však on už mnohým otvoril oči, mnohých kresťanov a mnohé obce zachránil od záhuby; tedy už i povďačnosť a chosen nás upozorňuje k tomu, aby sme mu predplatiteľov sbierali.

Keď liberáli všemožne utláčajú katolícku tlač, ktorá im oči kole, ktorá im do očí prísnu pravdu špliecha, tak i my kresťania katolíci hľadať musíme, ľahostajnými byť nesmieme, lež ustavične musíme opätovať a naším prívržencom do uší kričať: Hore sa bratia, hore do boja, nedajme nepriateľovi pokoja! Nech žije katolícka tlač!

Bojujme tedy stále a vytrvanlive pod práporom **Kreštana**, nášho to vodcu; bojujme verne, jako to naše kresťanské svedomie nám nakladá, a uvidíme, že príde i ten čas, v ktorý sa oslovovať budeme takto: Hore sa, bratia, hore k ovociu víťazstva

Čachtičan.

Sláva Bohu na výsosti!

VIANOCE! Len jedno slovo, a predsa viac hovorí k srdciam našim, než dlhé reči všetkých mudrcov sveta. **Vianoce!** Len pár písmen, a predsa pri prečítaní ich viac pocíti duša naša, než z čítania svetočýrnych kníh a knihovní. **Vianoce!** Kúzelné to slovo, starca omlaďujúce, dieťa vozvých k anjelom dvíhajúce. **Vianoce!** Slovo žalost pozemskú zapúšťujúce, a príbytky jak boháčov tak i bedárov radostou a blaženosťou naplňujúce, nebeský mier a pokoj medzi nebom a zemou znamenajúce.

Blízo dve tisíc rokov tomu, čo na nivách a poliach Bethlehema ozýval sa blahozvestný hlas anjelov, služobníkov Božích: *Sláva Bohu na výsosti, a na zemi pokoj ľudom dobrej vôle!*

Dlho, za štyri tisíc rokov čakať biedny človek na toto nebeské zvestovanie pokoja s Bohom, s blížnym svojim, ano sám so sebou.

Boha svojho, pravého nepoznal, v prachu zemskom nebo hľadal, biednou rukou svojou tisíce bohov si narobil, bohov z hlíny, dreva, kameňa, zlata; týmto sa klaňal, od nerozumných stvorov, zvierat útechu a spásu žiadal a najst jej nemohol.

Nepoznajúc Boha, nepoznal ani blížneho svojho. Jako divý zver, vrhal sa človek na obyvateľov iných krajín, ba i spoluobčanov svojích, ano i manželku i dietky svoje chladnokrevne vraždil, lebo v človeku nepoznal dušu, tento obraz Boží, lež videl len telo v spoločnom svojom, videl v ňom nie spolubrata, lež nepriateľa, ktorého z cesty odhodil, zničiť za slávu a zásluhu si považoval.

Keď nemal človek pravého pokoja s Bohom a s blížnym svojim, nemal pokoja ani sám so sebou. Neuspokojili ho slávne víťazstvá nad nepriateľmi divokou ukrutnosťou poškrvnené, nespokojili ho milliony otrokov v putách a reťaziach, nenasýtily ho hromady zlata, neoblažily ho telesné pôžitky, srdco, duša človeka pri preplnených pohároch zemskej slasti zostala prázdna, veď človek ani nevedel, alebo zabudol, že má dušu k životu večnému stvorenú.

Lež minulo obdobie duševnej biedy a temnosti. Nad skromnou maštaľkou v Bethleheme zablisklo sa nebeské svetlo, noc a temnotu duševnej slepoty rozptýľujúce. Odznel radostný hlas neozvestov, slávu pravému Bohu, a pokoj ľudom zvestujúci. Chudobní pastieri boli prví, ktorí zmedzi obyvateľov zeme na poklonu prišli Tomu, ktorý čo Pán neba a zeme do chudobných jasiel sa uponížil,

aby človeka vyvýšil až do neba.

Slabé dieťa, v jaslach bethlehenských spočívajúce podmaniť si prišlo celý svet. „*Medzi svojich prišiel*“ Syn Boží, lebo telo ľudské vzal na seba, aby človeka pomenovať mohol bratom svojim. „*Lež svojí ho neprijali*“ — hneď pri narodení svojom utiahnuť sa musel do maštaľky medzi nerozumné stvory.

A túto nelásku od bratov svojich zkusovať musí Božské dieťa až po dnes. Ba dnes ešte viac „*neprijmaju ho svojí*“, než pred dvetisíc rokmi v Bethleheme.

Nevďačný svet schválne zaviera oči svoje pred nebeskou žiarou Božského dieťaťa, niet potom divu, že nazpät upáda do tej tmy a temnoty, ktorá pred príchodom Messiaša obkľučovala okršlek zeme. Niet divu, keď jasno nemôže vidieť ten, kto prachu nahádže si do očí. Terajší „*vzdelaný*“ svet na miesto hviezdy bethlehemskej, blaho a spásu zvestujúcej, dolu do prachu a blata díva sa, nehľadá spásu s hora, lež s dola, nečaká blaho z neba, lež zo zeme. A ešte hlavou krúti, keď najst nemôže, čo hľadá.

Terajší premúdry svet nechce dať „*slávu Bohu na výsosti*“, preto nemôže najst „*pokoj na zemi*.“ Pred dve tisíc rokmi Boh zostal človekom, a teraz biedny človek činiť sa chce Bohom. Odmrštuje od seba učenie Božie, zaviera oči pred svetlom s hora, preto zabľúdiť na nebezpečné cesty, ktoré končia sa priepastou, zkárou, záhubou.

„*Niet pokoja bezbožným!*“ hovorí šelmista Pána. Nuž, či vidíme teraz opravdivý pokoj v našej vzdelanej Europe? Či pokojom môže byť menovaný ten stav europejských dŕžav a mocností, ktorý opiera sa na hory kanónov a bodákov! Pozrime si rad-radom europejské dŕžavy, ktorá z nich mala by smelosti, rozpustiť regimenty vojska, složiť lesy bodákov a ulaviť ľudu svojmu odpustením vojenských ohromných výdavkov?

Brat nemeckého cisára práve teraz počas Vianoc cestuje na mori do Číny s ozbrojeným vojskom. Či snáď pokoj ide tam hlásať tak, ako anjeli hlásali ho na poli bethlehenskom? Myslíme, že ťažké kanóny nemeckých lodí nie sú uliate k tomu, aby pískala sa na nich vianočná pieseň. Alebo či milliony bodákov a manlicheriek, v ktorých i my trčíme od päty až po uši, znamenajú nebeský pokoj. Pastieri v Bethleheme pískali na fujarách, a teraz písať musí Europa na kanónoch. Francúz díva sa na Nemca. Obidva majú hodne tvrdých píšťal prichystaných. Španielsko písa až kdesi

v Amerike na ostrove Kuba. Taliansku vypískali v Afrike, tiež nie bethlehemskými fujaťrami. Grécko a Turecko pískalo si v horách Balkánu, tiež nie píšťalkami z víby, lež z ccele. No a v Rakúsko-Uhorsku? Vo Viedni, v Gráci, v Prahe málo chýbalo že nezačali písať smutné piesne medzi Čechmi a Nemcami. Či to pokoj, ktorý anjelmi oznámený bol v Bethleme?

Vo vlasti našej, v Uhorsku zase agrárni socialisti prichystali nám smutné Vianoce. V Sabolčskej, Hajduskej, Salmárskej stolici už až skoro do strelby to ide medzi žandarmi a socialistami, neznajúcimi ani Boha, ani vlasti. Predtým pobožný maďarský ľud ani očuť nechce o kostole, o kňazovi, učiteľovi, ani o notárovi. Používa zákon „beznáboženstva“ a vystupuje z cirkve. Ešte i starý Tisza vyhlasoval v Pápe, že „my (kalvíni) zvíťazíme proti všetkým.“ Proti akým všetkým? To nepovedal.

„Niet pokoja bezbožným!“ Keď svet požívať chce pravý pokoj, na kolena padnúť musí pred jasľami, v ktorých Kráľ nebeského pokoja spočíva! —l.

POLITICKÉ CHÝRY.

Appony skoro vo všetkých časopisoch je vychvalovaný čo muž blízkej budúcnosti. Len dva tri denníky, ktoré celkom dľa hvízdania starého Tiszu sa obracajú, nechcú o tom nič vedieť. Reč Apponyova, s ktorou zastal provizorium, ešte aj vo Viedni sa páčila. Mnohí prorokujú, že je už celkom blízko tá doba, v ktorej Bánffy uhnúť sa musí, opraty z ruky vypustí, Apponymu svoje miesto prepustí. My síce neočakávame veľa od Apponyho, z ohľadu zásad neri sme jeho privrženci; na koľko ho ale poznáme, môžeme povedať, že je on statočná a nábožná duša, proti svedomiu namerané násilnenstvo nemôžu sa o ňom predpokladať. — A už je raz tu ten čas, aby táto krajina nemala na čele ustavične len kalvínov a frajmaurerov. — My by sme tedy len tešili sa z toho, keby gróf A. Appony bol ministerpredsedom. On je muž múdry, veľmi vzdelaný, a čo najviac je hodné svedomitý. — Lenže banda Tiszu čo si vtedy počne?

Posledné zasadnutie delegácií 22. dec. bolo, do ktorej doby rozhodla sa mala stať vzťahom na kvótu a colné územie. Lenže sa to nestalo do tej doby, v ktorej sme toto číslo zavreli.

V Rakúsku ešte vždy si nevie rady dať ministerpredseda Gauč. Hja, keď je tam len moc tých Polakov, Čechov a Moravcov, nad ktorými by menšina 8 millionov Nemcov chcela panovať. Keď aj zvíťazi menšina Nemcov, čo si počne s väčšinou slovenských vyslancov?

V državnom účte na rok 1898. čítame, že hlavní župani čo bytný poplatok dostanú 370,741 zlatých. Koľko ktorý dostane, to je tajnosť ministra vnútra. Pán minister ale mal toto čiastočniť.

Výdavky na civilné matriky na r. 1898. urobia 1 million 83-tisíc 21 zl., tedy o 133-tisíc 667 zl. viac, než vlani. Vieme, čo povedal Hieronymi bývalý minister, keď nové matriky mali povstať, a hľa tá summa už je zdvojnásobnená. Ó ty, biedny ľudu Kysucký, čo to stojí; vy biední Trenčania, jak sa trapíte po svete na porcie — a či sa musely vyhodit toľké tisíce na matriky? A čo bude ďalej!!!

Zo 27 členov pozostávajúci výbor autonómického sjazdu len vprostreď januára počne v sídelnom meste účinkovať. Najprv pretriasať sa budú stanoviská biskupov a vlády, potom ale menší podvýbor bude zvolený, ktorý vypracuje plán.

Štefan Rakovsky, ablegát ľudovej strany 19. decembra skladal počet so svojho šafárenia v Čorni. Neopísateľná oduševnenosť voličov dokazovala, že je on ablegátom dľa srdca voličov. L'uptáci môžu byť pyšní na to, že majú takého krajana.

Ministerpredseda Gauč, ako rakúske noviny píšu, nezadlho vzdá sa tejto hodnosti, nástupcom jeho by mal byť bývalý cisarský miestodržiteľ v Česku, gróf Fraňo Thurn. Úradne ešte nenie potvrdená táto povest.

Vo Varíne zaiste bude volba. Už dvakrát udušili tam volebnú slobodu; ponevác ale tá druhá volba podistým zničená bude, pripravujú pôdu tretej. Kynozením hlasov. V r. 1896. bolo v tomto okrese 1611 h'asov, r. 1897. 1274 h'asy. Na rok 1898. čudno musí vyzerat menoslov voličov. Adolf Joachimovič platí 10 zl. dane, M. Grünfeld 3 zl. 30 kr., S. Neumann 9 zl., L. Pakos 3 zl. 20 kr. atď, a sú vnesení do menoslova voličov; kdežto L. Jankovsky platí 17 zl. 54 kr.; učiteľ Št. Melis 16 zl. 80 kr. atď, a sú neni vnesení do menoslova voličov. — Tamti sú liberalismom až po uši naplnení; tito posledni ale sú neohrožení ľudáci. S. Nürnberg rezník (šachter) je prijatý za voliča na základe vzdelanosti. Predsedom tohoto popisujúceho výboru bol herský slúžny Haydin, ktorý, — jako zlé jaziky vyprávajú, rád by za ablegáta tam vystúpil. Však uvidíme, čo je vo veci!?

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 15. decembra.

Fraňo Kossuth na otázku vzal Bánffyho, či chce sláviť 50-ročnú pamiatku r. 1848-ho (roku neodvislosti). Bánffy povedal že hej, ale v iný deň, nie vtedy, keď to neodvisliaci žiadajú. Potom rečnil o zákone robotníckom ľudák Fr. Major, ktorý na oči vyhodil vláde, aby lepšie pestovala náboženstvo a vieru, vtedy vraj i robotníctvo spokojnejšie bude. — Lepšenyi veľmi vtipne napádal židov čo vodcov a pôvodcov socialismu a nepokoja. — Mameluk G. Rohonczy nie o veci, lež proti osobám rečnil a to tak, že radšej mlčať mohol. — Hlavný meluk Bánffy navrhoval, aby sa dašie pojednavanie tejto predlohy odložilo, a hneď v

najbližšom zasadnutí aby sa vraj provisorium pojednávalo. Št. *Rakovsky* a *Julo Lič* ostro napadli Bánffyho, ktorý bez plánu spravuje krajinu. Raz vraj nemá roboty pre snemoveň, inokedy zas vážne predlohy odkladá, aby sa nezaseklo koleso državy. Na reč Apponyiho väčšina snemovne prijala návrh Bánffyho, ktorý ale slúbiť musel, že v najbližšom zasadnutí najprv sa všeobecne prijať musí robotnícky zákon a až potom príde rad na provisorium.

Zasadnutie 16. decembra.

Št. *Rakovsky* pojednával zákon robotnícky; žaluje sa na nových statkárov, ktorí predtým vandrovali, teraz ale neni sú ľudu na osoh. Väčšina prijala vo všeobecnosti zákon robotnícky. *Gusto Pulsky* odporúčal dočasné predĺženie colných a bankových záležitostí. L'avičiaci hrnú sa mu pred jeho dlhý nos a ustavične pretrhujú jeho reč. Keď tento mameluk svoju reč dokončil; slyšať bolo výkriky: Pfuj, hoch, pfuj, hoch! — *Fraňo Kossuth* napádal od Pulského tak slabo odporúčané provisorium. Dve hodiny rečnil proti vláde, ktorej návrh neprijal, lež osobitný návrh zadal v tej nádeji, že členovia jeho strany vytrvajú v boji proti Bánffymu. Krajní lavičiaci mu čapkali; no museli, však je on ich vodca. — *Lukáč Etedy* bývalý to neodvisliak, teraz ale jako chren tuhý mameluk odporúčal vrele návrh vlády. Neodvisliaci mu nedali pokoja, ustavične vrážali sa mu do reči; posmech bol odplatou jeho reči.

Zasadnutie 17. dec.

Gr. A. Apponyi s veľkolepou rečou prekváпил snemoveň. Pred ním len na krátko rečnil neodvisliacky *Polcner*. Vopred sa vedelo, že Apponyové tuhé vystúpenie a rečenie výsledku plné a neobyčajnej vážnosti bude. Dokazoval, že v záujme državy a vlasti musí každý hazafik prijať návrh vlády. Preto ale naráz ostrú pravdu šplechol vláde do očí. Veľký dôjem činila jeho výborná reč na celú snemoveň. Premnohí mu blahoželali; ešte i mameluci: Čáky, *Emmer Berzevicy*, *Andrásy* atď. Po ňom rečnil *Ede Bartha* neodvisliak. Dost' obratne bez toho ale, že by hodno bolo obširnejšie zaoberať sa jeho rečou.

Zasadnutie 18. dec.

L'udák *gr. Ján Zichy* onemocnel, a preto starý *Mócsy* rečnil miesto neho. Vyslovil sa, že aj ľudová strana by rada čím skorej pochovala vládu Bánffyho, preto ale v záujme krajiny za potrebné považuje prevedenie dočasného predĺženia colných a bankových záležitostí (provisoriumu.) Potom rečnil kňaz neodvisliak *Julo Vározy*, ktorý ostro napádal vládu; jej návrh neprijme, lebo ho považuje len za prostriedok vlády, s ktorým sa táto na stolci panovania udržať chce. *Alexander Hegedüs* celkom ticho počal rečnil, ukrutne zastával vládu; neodvisliaci ukrutným smiechom a výkrikmi ho mýlili. On si ale z toho nič nerobil, ďalej rečnil. Koniec reči jeho bol ten, že vláda má pravdu, že vládu treba cez hory a doly nasledovať. Aj my si to myslíme, keď kto pri masných hrncoch chce sedieť. — Ku koncu napadol *Polónyi* Bánffyho, že mu tento nedal odpovede na jednu interpeláciu už vyše troch mesiacov. Bánffy sa vyhovárať, ale slabo.

Zasadnutie 20. dec.

A. Komjathy napádal ostro *Hegedüsa*, pýtal sa, prečo on zastáva ministra *Lukáča*, keď aj tento má

jazyk. Na konci reči oslovil mamelukov, aby sa spojili s neodvisliakmi, a spolu aby vystavili samostatné Uhorsko. — *Juraj Đurkovič*, ču tuhý mameluk vládu zastával, neodvisliakov ale prosil, aby odstúpili od obštrukcie, *Viktor Pichler* povedal, že marná je prosba *Đurkoviča*; Veličenstvo ale vraj nech sem príde bývať, keď v Rakúsku by pokoja nemal, lebo v Uhorsku nepovstanú demonštrácie ľudu proti nemu. Dlho rečnil. Návrh *Kossuthov* odporúča.

Zasadnutie 21. dec.

J. Sinyai dokazoval, že *Tisza* celkom ináč smýšľal vtedy, keď bol lavičiakom, a ináč smýšľala od tej doby, čo tuhým mamelukom stal sa. Návrh *Kossutha* odporúča. — *Štefan Kiss* napáda Rakúsko a Bánffyho. Zatrucuje ten smer panovania, ktorý celkom podkopáva blaho krajiny. Aj on odporúča návrh *Kossutha*. — *Albert Mezössy* oprávňuje boj neodvisliakov, ktorí vraj teraz od buhnutia chcu národ zachrániť. Dokazuje, že vlast len škodu má z vyrovnania s Rakúskom. Vládu takto opísal! V budúcnosti takto bude vláda omafovaná v dejepise: Jednúc bola vláda, ktorá, aby väčšinu ma'a, zakúpila okčanov, kde peniaze neučinkovali, tam svoju moc nadužila, boj viedla proti svobodnému presvedčeniu. Túto väčšinu k tomu použila, aby udušila uskutočnenie neodvislosti hospodárskej vlasti. A to je jej najväčší hriech. Dlho mu eljenovali za túto reč.

Kloch na krajinskom sneme!

Nebol on tam osobne, ct. čitatelia, ale od neho páchané volebné zneužívania pretriasal po tieto dni na sneme výtečný náš ablegát osv. pán *Štefan Rakovszký*.

Začal s tým, že hrozné boly koncom minulého roku pri volbách páchané výstupky od úradníkov; ktorých dôvera občanov posadila na tie stolce, na ktorých oni sedia; ktorí ale sviatosť prísahy a statečnosti za nič pokladajú. Prešibalosť, násilenstvo, klamstvo boly tie prostriedky, ktorými voličov o jejích najsvätejšie práva pri volbách doniesli. Deň po deň prišly chýry k vysokej vláde, jak utláčajú ľudovú stranu.

Medzi tymito výstupkami volebnými najhroznejšie kúsky sa páchaly pri volbe varínskej; odvážlivosťou boli zbavení voličia svojho práva, a šialenosti sa rovná tá neobratnosť a hlúposť predsedy volby (Klocha), jakou on vlastnomocne soznamy volebné preináčil. Opísané bolo toto v denníku maďarskom v „*Budapešti Hirlape*“ a vo všetkých cudzozemských časopisoch. Pre tieto nadužívania *Kloch* predsedu volby bol obžalovaný, ale *trenčiansky kr. fiškál* žalobu odmrštil, tak aj súdna stolica. *Prešporská kráľovská tabuľa* sudcovská ale, nové vyšetrovanie nariadila.

A bárs toto nové vyšetrovanie ešte 20. marca bolo nariadené a od toho času už 9 mesiacov uplynulo — o pojednávanie ešte i

teraz neni ani slýchu ani chýru. Ano som prichystaný — Lovori Rakovský — že povedia, že mnoho svedkov sme museli vyslúchat, mnoho roboty sme mali, ale mne sa všetko tak zdá, že toto oni schválne robia, tým viac, že v susednej Austrii takéto žaloby, behom 5 mesiacov vybavené boly.

Kloch bývalý volebný predseda za toto svoje jednanie — jako počúvame, má byť ešte povýšený. Preto aby pravda vyšla čím prv na javo, pred p. ministra pravosúdia následovnú interpelláciu predkladám:

Či vie pán minister o tom, že proti Karolovi Kloch, Julovi Cigler, Kajetánovi Hlučil, Jozefovi Raška, Antonovi Janeček, Jozefovi Fligl, Jánovi Biza, Arnoldovi Bednár, mladš. Ignácovi Rada, Geizovi Kádé, J. Čelko, Ladislavovi Mendňansky, Štefanovi Čóry a Ludevítovi — Garay pre viaceré pri volbe varínskej popáchané výstupky, vyšetovanie ešte 30. marca bolo uridené, a bárs už 9 mesiacov uplynulo, pojednávania určeného ešte neni?

1. Jestli ano, či chce pán minister ohľad berúc na vážnosť veci, vyhovie interpellácii súrne narídiť?

2. Jestli nemá známosť, či sa chce o tomto presvedčiť?

Po tejto interpellácii na povlačach v snemovni sišli sa ablegáti a rozprávajú sa o Klochovi. — Kubínyi Jurko — jako sme očuli — povie ľavičiakom: Následkom tejto interpellácie bude mať kloch len väčšiu vážnosť, na to mu jeden ľavičiak odsekne: ano, bude mať Kloch vážnosť ale pred kujonmi a lotrami.

Nože pane Klochu, skovajte si toto do vrecka!

Čacán.

Socialismus a viera!

Socialismus je dvojaký: jeden na základe kresťanskom stojí, — a toto je kresťanský — socialismus; druhý na základe pohanskom, toto je — červený socialismus — alebo ináč židovskí socialisti. Ano! židovskí, ponevác jejich zakladateľ bol žid, a jejich vodcovia boli a sú až po dnes židia. Tento židovský socialismus najsamprv brojí a protiví sa kresťanstvu a kresťanskú vieru chce vykynožiť so zemegule. Ano! nepekne je to, keď otec zapredá svoje dieťa, a hľa minister Darányi v mene liberalismusu zapredal socialismus; lebo židovský socialismus je dieťaťom liberalismusu.

Minister Darányi dost ľahostajno vypovedal to, že socialismus je najsilnejší tam, kde je najtuhší klerikalismus. A ani len neodôvodnil p. minister túto smelú svoju výpoveď.

Pozrimeže bližšie na toto obviňovanie, ktoré nám ustavične hádzu do očí židovskí liberáli.

Kto sa trochu zaoberal s otázkou socialistickou, ten vie, že socialismus je najsilnejší v Belgicku, vo Francúzsku a v Nemecku.

Najviac sa liberáli odvolávajú na Belgicko, kde veslo v rukách má katolícka vláda. Ano má, páni liberáli, ale len asi 10 rokov. Toto je tá krajina, v ktorej liberalismus najsamprv súbeg vypovedať.

Orban Frére — tuhý liberál — keď bol minister-predsedom v Belgicku, všetko možné vykonal k utlačeniu katolíctva. Začal s tým, že vypovedal spojenie s Vatikánom, a vyslaoca sv. stolice Joachima Pecci domov dal zavolať do Rímu; vyhádzal všetky križe zo škôl. Na utlačenie priemyselníkov všetko možné vymyslel dľa zásad liberalistických — jako sa robí aj u nás. A hľa výsledok účinkovania Frére liberála bol ten, že hneď povstal socialismus, vypukol víchôr v krajine, ktorý utišiť neboli vstave liberáli s Frérom — a ten socialismus tak pustošil, že preč zmietol vládu liberálnu.

K uzdraveniu týchto nezdravých pomerov, a k vykynoženiu tohoto od liberalismu zradeného socialismusu, odhodlala sa vláda katolícka; účinkuje skrz kňazov na socialistov v kruhoch, v spolkoch tak blahodarne, že sa tamejšie vláde katolíckej v tomto ohľade mnoho a mnoho má ďakovať. Pravda je, že čo liberáli pokazili za roky, to sa nedá napraviť hneďky. Teda neobviňujte, páni liberáli, katolíctvo, keď vám hrozí socialismus, ale samých seba.

Odvolávate sa na Nemecko? Tam je veru zle. Tam sa socialisti veľmi zmáhajú; toto nám dokazujú tieto čísla: roku 1871-ho pri volbe na socialistických kandidátov hlasovalo 101,927 ľudí; 1874-ho už 351,670; 1876-ho 493,447; 1884-ho 459,990; 1887-ho 763,128; 1890-ho 1,427,288. a 1893-ho 1 787,738. Tak že dnes socialisti už majú 48 ablegátov vo sneme nemeckom.

Sú toto hrozné čísla, ale kto-že to zapríčinil? Liberalismus! Proti týmto socialistom v Nemecku nikto tak neohrožený nebojuje, jako najväčšia strana katolícka, tak zvané centrum.

Vo Francúzsku len raz bola vláda dôsledná, hneď po strašnom pamätnom cornmune, ktorý zapríčinili Valtaire a Rousseau svojimi naukami. Neskorší odhodlali sa poriadok uviesť, nástupcovia jeho liberáli — vidíme podnes — neni sú vstave.

Ale podme bližšie: či je socialismus tam; kde liberalismus ešte neopovážil sa usalašiť? Jako na príklad v Tyrolsku a v Štajersku? Neni! Hľa páni liberáli.

A konečne u nás v Uhorsku kde-že je socialismus? V Banáte? Ači na Horniakoch, kde je ľud nábožný? Na dolnej zemi, kde býva najmenej katolíkov? Nie!

A jak sa aj shromažďujú socialisti na Horniakoch, jako neďáno v Žilne, kto-že je jich vodcom? Židia!

Jakub Spitz žid v Žiline na shromaždení socialistov zástoj hral.

Viera naša učí nás, trpeť a dúfať, liberalismus ale židovský neveru hlása, a učí to, že není druhého sveta, není odplaty večnej, žime len tomuto svetu.

Liberáli, teda povedzte, bijúc sa v prsá: moja vina; ponevác socialismus je vaším dieťaťom, vy ste si ho vychovali!

B.

Hnevá sa žid?

Vidiecke židovsko-liberálne novy hrešia, preklínajú, — a han kydajú na to všetko, čo slúži na dobrobyt nášho ubohého ľudu.

Dnes sa zvláštne hnevajú na potravné spolky a kresťanské sklepy.

V zakladaní týchto potravných sklepov vidia oni politiku. A ponevác v každej obci zakladatelia týchto sú obyčajne duchovní otcovia — kňazi, — preto sa hnevajú na ľudovú stranu.

Na Horniakoch sa zmáhajú tieto potravné sklepy; ľud náš dobrý nejde k židovi kupovať potrebné články, ale do kresťansko-potravného sklepu. A toto sa neľúbi ani židovským kupcom, ani židovským novinkárom. Bez milosrdenstva prekliňajú ľudovú múku, ľudovú kukuricu, ľudový cukor atď.

Kričia, že vlast zahynie, jestli ľud náš dobrý bude chodiť do kresťanského sklepu. Čo vtedy bude zo židov! Zúfajúc hlásajú ztratu ľudu, jestli nebude kupovať židovskú múku, židovský cukor, židovskú kukuricu. Prekliňajú kňazov, ponevác pracujú za dobrobyt ľudu nášho. Spomínajú najsv. meno nášho Spasiteľa, — ktorý vyhnať predavačov z kostola — lenže sa židia báli. Ľud náš dobrý sa poučil z príkladu Spasiteľa a nejde k židovským predavačom — a preto teraz Mammony priatelia hnevajú sa na ľud.

My sa len tešíme, že sa hnevá žid.

Z tohoto vidno, že od židovských novinkárov tupené a prekliňané kresťansko-potravné sklepy slúžia na dobrobyt ľudu nášho, lebo keby neslúžily — nehneval by sa žid.

Nech len kope a pľuje žid, ty dobrý ľudu náš! podporuj aj napozatým kresťansko-potravné sklepy. Podporuj ich, kde čestný tovar kúpiš za svoj groš.

Hlupým a sprostým ľa nazývajú, z toho si ale nič nerob. Teraz prekliňajú ľa, prekliňajú tvojich vodcov a prekliňajú tú stranu, stranu ľudovú, ktorá o tvoj blahobyť duševno-telesný sa stará.

Hlupým a sprostým ľa nazývajú, lebo sa

usiluješ vyslobodiť z rúk úžerských, ktorí ľa vylicitovali z domu otca tvojého.

Takáto hlúposť — je múdrosť; takáto sprostosť — je osveta. Poznal si tvojich nepriateľov, zachádzaj s nimi, jako zaslúžili.

Vodcovia ľudu nášho dobrého! nekle-sajte!

Pevno držte v rukách svojich zástavu kresťansko-potravných sklepov! Nevšímajte si to, keď vás pomlúvajú židovskí novinkári. Toto ohováranie dokazuje, že užitočnú vec konáte.

Vynašli ste pravú cestu k vyslobodeniu ľudu nášho, lebo pozrite — hnevá sa žid.

Starý Čáčan.

Sbierka milodarov

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a XX. storočia vydržiať sa majúcej.

(Pokračovanie).

Jozef Balco (Bpest) 8 zl. 60 kr.; Eva Horňák (Bp.) 5 zl. 80 kr.; Pavel Kuchar (Sedliacka Dubova) 2 zl. 70 kr.; Michal Kliment (Čabrág-Varbók) 7 zl. 53 kr. Št. Hannis (Livó) 1 zl.

K čomu keď pridáme už prv vykázanú summu 175 zl. 80 kr., do hromady učinia do terajška obsiahnuté milodary tieto: 201 zl. 23 kr.

Pán Boh zaplac všetkým štedrým, o rímskeho Otca stojacím kresťanom.

Jozef N. Janda

kaplán a professor v Budapešti.

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kresťana“, aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, čo není ducha kresťanského.

Ako vlani, tak i teraz sme vydali

„Kresťanský Kalendár ľudovej strany,“

ktorý je obsahu veľmi zajímavého, aj čítania je v ňom veľa, tiež i obrazov je v ňom hodne. Tento kalendár musí sa dostať do každého domu veriaceho a neodvislého.

Cena jeho je 30 kr. O pár dní výjde z tlače. K dostaniu je pod nápisom: Ernest Walter, v Budapešti, Práter ulica číslo 44.

Veľmi ho môžeme odporúčať velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, aby ten kalendár rozširovali a skrze to i zásady ľudovej strany rozsievali.

Náš Kalendár!

Ponevác kalendár potrebný je každý deň v každom dome, sme si za povinnosť držali, cteným čitateľom a priateľom „Kreštan“-a taký kalendár dať do ruky, ktorý súc celkom plný ducha kresťanského, ducha toho, ktorý vrele a obetovne zastupuje „Kreštan“ a pre ktorého ducha redaktori a spisovatelia „Kreštan“-a už mnohé pokuty peňažné a mnoho väzenia trpeli. Vydali sme tento náš kalendár pod menom:

„Sv. Štefanský Kalendár,“

ktorý už vyšiel z tlače a je k dostaniu u vydavateľstva „Kreštan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-ulica číslo 44.

Náš kalendár obsahuje všetko, čo duša kresťanská veriacia požiadať môže, zvláštne jesto v ňom mnoho čítania a potešenia vzdelanému, ako aj jednoduchému obecnstvu, tak aj poučenia a osvietenia v domácich a gazdovských okolnostiach; okrem toho ozdobuje náš kalendár veľa obrazov kresťanského veriaceho ducha.

Cena jeho je 40 kr.; a už teraz je k dostaniu, preto úctive prosíme našich ct. čitateľov, aby si nezaopatřili druhý kalendár od takých vydavateľov, ktorí neslúžia duchu kresťanskému, ale len gšeftu.

Vrele odporúčame náš kalendár velebným pánom duchovným a ct. pánom učiteľom, a prosíme ich, aby ráčili náš kalendár, to jest „Sv. Štefanský Kalendár“ rozširovať.

Vianočná.

*Ó vitaj, vitaj, útle dieťa,
drahý dar Otca, Synu Boží!
Nevôľné rabstvo sa tou zrie ťa,
tvoja moc, láska tarchy složí.*

*Ó vitaj, slávne knieža mieru,
ľúbezné slabým, otrokom!
Ožiar milostným nás okom,
upevni biedy v spásu, vieru,
juž trýzne škrtia, bôle žerú.*

*Ó vitaj čarná blesku hviezda,
skvrslá na rujné prosby ľudu!
Rozplyl temnosti brudné hniezda,
kde šialbe, hriechu hymný hudú.
Rozsej mohutné svella lúče,
objasni hnusu čierny kút,
zažeň lsti kúdol, zlosti, blud!
Nech zhynú klamu, lži kotúče,
nech dužie roľa pravdy rúče!*

*Ó vitaj, vonný púček Jesse,
požehnaj grúňom, vsiam, pahrbkom!
Hej všetko schradlo v poli, v lese
pri osude nám horkom, trpkom.
Nadýchaj brostu, vetvi, kvetu,
zaodej smutnú, nahú zem,
ozdob jej tvárnosť, zbarvi lem...
Popraj zmdlenému kliatby svetú
radosti útroc, vôle vzletu.*

*Vitaj, podivné Júdy lvíča,
v horúcich túžbach živé dávns!
Karháč zvrhlosti, vrahov chlíča,
hasiaci vztekých vášni hlavne.
Ó struži ťažké, drsné jarmo,
usmej sa zárrou svobody,
vykúšli háje lahody!...
O premeň v rozkoš náрку larmo,
ať bitý väzeň nelká darmo.*

*Vitaj, zázračný rán lekáru,
zahoj žalosti, súžob more!
Srdcia millionov muky páru,
v dušiach zúfalstva mura ore.
Odstraš nešťastných strast, neresti,
obviaž skubúce jazvy nám,
daj lieku vrchom, dolinám,
ať miesto krušných, kvilných zvestí
pokoja, techy šum šelestí.*

*Vitaj, pastieru dobrý, pilný,
riad, stráž ovečiek plašné stáda!
Varuj košiare, hólou prilni,
keď rákoš ulkov korist hľadá.*

Ukáž lazury, pastvy hojné,
bo hlad mori nás chudý rod,
žižen hrdúsi, nieto vôd, —
priprav neborkým hody strojné,
vypryskni zo skál žriedla kojné.

Vítaj, velebný, veľký kňaze,
zalej nešvárnej žertvy plameň!
Zakáž pohanských žrecov zkaze
horlivcov mútiť blaha prameň.
Roztrieskaj hlúpej pýchy modly,
učiň raz koniec pekla hrám,
vystav pravému božstvu chrám,
by v prách, neprávi splne shodlý
plod Belsebuba padnúť podlý.

Vítaj všemocný krajov kráľu,
započni tiché panovanie!
Zulaž práhnuúcich úst žiadby pálu:
ať vzduch volnosti, bratstva vanie!
Udeľ múdrosti, rady, sily,
zbožnosti, bárne, umenia,
— zdroj krásy, ctnosti, nadšenia, —
by davy zákon nebies milý
v družnej svornosti večne ctily.

Dlhomír Poľský.

Šťastlivé, veselé sviatky prajeme
všetkým ct. čitateľom našim!

Zmena v redakcii „Krestana.“
Na doliehanie a nahováranie tak nakladateľa
„Krestana,“ jako i vidieckych dopisovateľov a
čitateľov prevzal som znovu redigovanie „Kre-
stana.“ Nádej mám, že i teraz mi budú v tej
istej miere vidiecki dopisovatelia na pomoci, jako
mi pomáhali i behom volieb, keď som ešte re-
daktorom bol. Smluvou stále som teraz viazaný
ku „Krestanu,“ ktoré novinky všemožne sa budem
usilovať na stolec čím väčšej dokonalosti vyšvi-
hnúť. Moje pero len obyčajne bude behať po pa-
pieri, aby ma i ten najjednoduchší človek zro-
zumieť mohol. S božou pomocou podari sa mi
snáď ztratené pole vydobýť týmto novinkám.

Smer ale ten istý bude, čo i do včulku bol: pe-
stovať ducha kresťanského, lomit všetko, čo sa
zásadám Krista protiví, dobrými radami slúžiť
budem ubiedenému ľudu slovenskému, ktorý bez
tlače svojej darmo by stonal a vzdychal ešte roky
a roky pod jarmom nezaslúženým neprajných
okolností.

Jozef N. Janda.

Jeho Veličenstvo 26. decembra pôjde do Mní-
hova, kde sa jej Veličenstvo zdrúže, 27. dňa tohože
mesiaca ale navráti sa do Viedne. Na štedrý deň, ako
aj iné roky, u svojej dcéry, u Marie Valerie bude
sa zdržovať.

Jeho Veličenstvo daroval 200 zlatoviek na
stavbu chrámu spišskej obci Durstín.

Minister čo priateľ mravnosti. Belgický mi-
nister nad poštou (Vandeppeereboom) vydal nariade-
nie, v ktorom nakladá správe pošty, aby nazpäť po-
slala nakladateľom všetky zasielky nemravných kníh
a obrazov. Tento pán je povedomý svojej zodpoved-
nosti pred Bohom za svoje šafarenie.

12-tisíc zl. krajinskej dane je odpustené v
ostrihomskej stolici tým statkárom, ktorým voda zbo-
žie pobrala. Horniaci, snáď i na vás si kto spomne!

Múdre uzavretie. Administratívny výbor arad-
skej stolice pojednával appelláciu učiteľov, ktorí sa v
nej ponosujú, že ich školská stolica núti v nedelu, vo
sviatkoch a v dňoch sv. provodov deti viesť na služby
božie. Aradskej stolice výbor odmrštil ich appelláciu
odôvodňujúc to s tým, že je to povinnosťou učiteľov
už i na základe ministerského nariadenia. Nech žije
zbožno a chválibe smýšľajúci administratívny výbor
aradskej stolice.

Hrdý professor. Nemeckého profesora Maum-
sena ponúkol cisár Vilhem s vysokou hodnosťou,
ktorú ale on neprijal s tým jednoduchým odôvodne-
ním, že bárs je už 80 rokov starý, len jednoduchým
professorom chce i ďalej zostať. Pýcha obyčajne pro-
tivne účinkuje u druhých.

Pijatika je hotová smrť. Ondrej Paškó v je-
dnej bpeštianskej krčme pálené pil, medzi čím po-
riažka spravila jeho životu koniec. A korheli si predsa
nedajú povedať!

Svedomitý bankár. Pre klam a šalbirstvo od-
súdený je bankár Wahlkampf do väzenia na poldruha
roka. Tento pán sotva vládne krstným listom.

Muža otrávil z omylu v Sarvaši Buzášova.
Jej muž Juraj od dávna na žalúdok trpel. V sobotu
pred tretiou nedelou ádventnou horšie sa cítil. Spo-
môť mu chcela, a preto natrela na chlieb lekvár, do
ktorého zamiešala aloé. Aj syn jedol z toho. Obídvom
zle prišlo. Zavolaný lekár im protijed dal, ale len syna
ratoval. Miesto eloé arsenika bola zamiešaná do lekvára
z omylu.

Poštová štatistika. V roku 1806. dalo sa na
poštu a prijalo sa u nás 250 millionov listov. Z pošty
a telegrafov čistého chosňa mala krajina vlni 4 mil-
liony a 740-tisíc zl.

30-tisíc zl. poručil na kultúrne ciele bývalý
koložvársky kupec M. Bulbuk, a síce sedmohradskej
samospráve katolíckej. Predsa len ešte veje kde-tu
duch šľachetnosti.

V Taliansku to smutno vyzerá. Z tejto krajiny s roka na rok viac ľudí sťahuje sa do Ameriky. Vlni pred 40-tisíc aj 682 domami zjavil sa bubnik pre závislú daň. Táto bohatá krajina pekne vyzerá pod šafarením liberálov a zedrárov. Predsa to len ináč bolo pod panovaním pápeža.

Taliansky minister v Päťich Kostoloch.

Taliansky Minister Pavoncelli, ktorého imanie stojí aspoň 5 mill. zlatých, čo kupec už oddávna má robotu s Maďarorságom, zvlášte s kupcami na kožu mal často dočinenie. Vlni bol v Päťich Kostoloch, opozrel si krajinu a ľud náš. Vtedy ešte nebol ministrom; našej vlasti to len na chosť bude, že ministrom sa stal tento priateľ Uhorska.

Sudár bankár. Intelligentný pán E. Wahlkampf založil banku so 450-tisíc zlatými vo Frankfurte. Knihy banky zfalšoval; až konečne tomu na stopu prišli, banka buchla, mnohí utratili uňho peniaze. Preto ale len na pol druhu roka sa dostal do chládku; dľa mena súdiac by mal krivý nos mať.

Na otázky k nám zaslané odpovedáme, že ten dopis, ktorý sme pod menom „Chomutár“ uverejnili, nepísal p. kaplán Pavel Jantaus.

Nesmie sa človek hnevať pre daň. V obci Mágoč hrešia financom, že im veľa potravnej dane šľahli; i protest zadali proti nej. Túto prosbu aj notár a rychtár podpísali. Stoličný pravotár prosil administratívny výbor na 20 zl. potrestať oboch, lebo vraj v prosbe prismeľé výrazy sa nachádzajú. Výbor neposlúchol pravotára.

Krčma je miesto hriechov. Z Ameriky nám píšu (z Pittsburgu), že dvaja sedliaci celkom rozumne začali sa o hospodárskych záležitostiach rozprávať v jednej krčme. Lenže pričasto a priveľa kukali na dno zuzky (flašky); keď už plnú hlavu mali, od slova do slova tak ďaleko prišli, že stol prekotili, ktorý z nich jednému nohu zlomil. Z čertovej vodky len čertové skutky a kúsky pochádzajú.

Drahé je živobytie. So všetkých strán sa ponosujú ľudia, že je chlieb, a vôbec múka veľmi drahá. My radíme zbožie do mlyna dať, a nekupovať múku v sklepe, lebo tak o to budú mať ľudia lacnejší chlieb, koľko by na múke sklepník vyrobil.

Hetty, nový to biskup v Päťich Kostoloch 18. dec. opustil Ostrihom, kde behom viac rokov bol správcom arcibiskupskej písarne primáša. Teraz už stále zostane v Päťich Kostoloch.

Milosť Ducha sv. V obci Védeň 5. dec. 24-ročný tovaryš, Alex. Böckör navrátil sa do lona cirkve katolíckej. — V Z. Opatovcach 8. dec. 42-ročný Ignác Nagy složil vyznanie viery katolíckej. Obidvaja boli predtým luteráni. — V kalvinskej obci M. Feneš navrátila sa v prvú nedeľu adventnú do lona cirkve katolíckej 32-ročná manželka Jána Kissa; jej príklad nasledoval vo sviatok nepoškvrneného počatia prebl. P. Marie Ján Bence, 3. decembra ale na smrteľnej posteli stal sa katolíkom Ján Konček.

Otec vrah. Štefan Nagy, remeselník v obci Baróth odovdel, po nebohej mu zostaly tri siroty. Ten nešťastník odovzdal sa pitiu a nevere, ktoré dve s kliatbou sprevádzané veci na toľko ho zbavily cítu ľudského, že tie tri siroty sta nemilosrdný kat zadržol, potom ale seba obesil na hradu. Či to neni pravda, že korhelstvo a nevera sú plody diabla! ? Chráňme sa ich tedy.

Mravnosť v Paríži predsa len väčšia je, nežli u nás, bárs to veľké mesto hocako hania ľudia pre tamajšiu nemravnosť. Tí kupci totižto, ktorí predávali obrazy nemravnej kňazny Chimay, odsúdení sú na väzenie od 1 do 4 mesiacov. Či u nás trescú kupcov nemravných obrazov a kníh?!

Príkladní matrikári. Z Nitry píšu denníku „Alkotmány“, že zas vyzdvihol vicispán dvoch matrikárov notárov z úradu, ktorých mená neskôr sdelíme. A veď o notároch sa bol mameluk Gajari vyslovil, že sú spoľahlivejší a cvičenejší, nežli duchovní.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bylča) Trencsén megye.*

Jozef Palka maliar v Budapešti VIII. Mária Terezia-tér číslo 1. shotovuje vkusné kostolné obloky, tak v jednoduchom ako aj umeleckom spracovaní za najľavnejšiu cenu. Vysvetlením, kresbou, cenami na láskavé dotazy poslužím ochotne obratom počty.

Verejná vďaka

blahoslavenému *J. Gabrielovi Perboyre-ovi*
mučedníkovi.

Nižepodpísaná skoro tri roky trápená som bola veľkou štukavkou. Radila som sa na mnohých miestach, avšak pomoci najst som nemohla. V úzkostach mojich konečne obrátila som sa novenou t. j. deväťdňovou pobožnosťou k blahoslavenému *J. Gabrielovi Perboyre-ovi* mučedníkovi, a štukavka mi prestala. Teraz teda, jako som bola slúbila, verejne vrúcne vďaka vzdám bl. *J. Gabrielovi* za jeho mocnú prímluvu.

Blahosl. *Ján Gabriel Perboyre* narodil sa 6-ho januára r. 1802. vo Francúzsku, v obci Puechrečenej. Pobožní rodičia jeho lichvu dochovávali, a maľučkému *Gabrielovi* tiež prišlo za podiel lichvu strážiť na poli. Avšak prozreteľnosť Božská viedla ho strážiť a na nebeskú pašu viesť stádo pohanov v Chine. Nábožní rodičia päť dietok obetovali stavu duchovnému. Medzi tymito najviac vynikal *Ján Gabriel*, ktorý vstúpil do rádu missionárov sv. Vincenta Paulského. Čo missionar skoro za päť rokov rozširoval učenie Kristovo v pohanskej Chíne (v Asii). Tu bol konečne 11-ho septembra r. 1840 na smrť odsúdený, keď na rozkaz pohanov nechcel kríž pošliapať. Provozmi priviazaný bol na kríž v piatok, a skoro v tú hodinu dokonca, kedy i Kristus Ježiš zomrel na kríži. Na jeho prímluvu staly sa mnohé zázraky, následkom čoho r. 1889-ho v Ríme za blahoslaveného bol vyhlásený.

Blahoslavený J. Gabriel oroduj za nás!

V Žiline 12-ho decembra r. 1897.

Jozefína Durčanský.

DOPISY.

PREDMIER, 5. decembra 1897.

Velactená Redakcia!

Sľub svoj chceme splniť, a preto v krátkosti sdelíme vám, ako sa súd p. kaplána nášeho skončil. Nuž následovne: Pán kaplán náš pre na cti utrhanie a pre vyhrážanie sa smrťou s revolverom celú židovskú kompániu zažaloval bol u kráľovského súdu v povážskej Bystrici. Pána kaplána zastavateľ a fiškál bol veľk. p. Julius Schvertner, vyslanec autonómického kongressu.

Prvý raz pred súd predvolaní boli žalobník so svedkami svojimi a trias židovský: Armin Grün revolverista, tohože milý brat Julius a všemožný krčmár, sklepník a najnovší fabrikant v trencianskej stolici: Rosenzweig, ktorého ale len Linksom menujú, lebo v Berlíne krachnul a preto včul na tabuli meno svojej manželky fitfirika.

Súd sa započal, ale čo sa stalo? Advokát židovský, mladší Holzmann vtedy napnul prsia a pozdvihol žalobu o proti p. kaplánu pre napadnutie domu privátneho (teda krčma je domom privátnym) a búrenie v nočnej hodine (kdežto p. kaplán večer o 8 hodine bral žida na otázku) a sudca nový termín vypísal.

V Trencíne žalobu židáčka odmrštili, ponevác bezzákladná a daremná bola. Keď to židom sdelili, ajvájkali a tázali sa jeden druhého: was nun? čo včul?

Druhý raz zjaviac sa pred súdom, svedkovia p. kaplána, Ján Minarovský, Jozef Hanulík, Tomáš Boško, Ján Malgót-Rylko a Jozef Čajda s prísahou tvrdili, že horespomenuť židáčkovia p. kaplána na cti obrazili a ten najsmelší a najpresfikanejší Armin otrčiac revolver na prsia p. kaplána, vyhrážal sa, že jestli sa kto len pohne, ponajprv pána kaplána vymaže z počtu živých. Aj rychtár mestečka nášeho bol predvolaný, nuž ale s ním sa ten zázrak stal, že ačkoľvek bol prítomný, a mal oči a uši, ani nevedel, čo sa stalo, ani nevidel, ani nepočul. Či ale títo budú blahoslavení? Možno. Lebo kedy-tedy sa aj prihodíť môže, že človek aj otvorenými očami a ušami nevidí a nepočuje. Nižšie spomenieme, že povstali aj im svedkovia oproti p. kaplánovi, ktorí aj tam videli, kde nebolo čo vidieť a a aj tam slyšali, kde nebolo čo počuť! Hja, aj takieto veci sa prihodia.

Keď svedkovia p. kaplána odprisahali, židia boli zrazení. A vtedy zas tázali sa jeden druhého: čo včul, po nemecky: was nun? (lebo židáci sú takí maďari, že vždy len nemecky vyprávajú). A aj Holzmann fiškál nie je preto fiškálom, aby klientov svojich nevedel zastúpiť, preto predstúpil s tým, že aj oni majú svedkov, ktorí svedčiť budú tú nemožnú vec, že p. kaplán židákov tiež obrazil, a že Armin prinútený bol revolver k obrane použiť.

Dobre si pamätajte: prinútený bol revolver k obrane použiť, lebo celý Predmier v krčme sa zjavil, a to ozbrojený kameňami a palicami! Vidíte milí Predmerci, na čo všetko je figel židovský súci!

Keď prvý raz sme boli vyslyšaní, vtedy Armin Grün sa bol vyslovil, že jeho revolver nebol opravdivý revolver, ale len formu mal revolvera, lebo to bol v pravde len odsekáč na cigary.

Druhý raz vypočutý už netajil, že to bol opravdivý revolver. Teda tak! Aj opravdivý aj neopravdivý. To je tá židovská statečnosť, to je tá sionská konsekvencia?

A potom Predmerci boli s kameňami a s palicami ozbrojení? Teda židom je to najmenšia vec, keď celé občianstvo obrazia! Či sa neobávajú, že občianstvo toto ich pre takúto lož a hnusný figel neopovrhne?

Ktorí-že to boli s kameňami a palicami ozbrojení. Prečo-že jejich mená nepoviete? A či p. kaplán nevošiel do nátra len s dvoma svedkama s Jánom Minarovským a Jozefom Hanulikom? Ktorí-že sú tí druhí? Veď všetkých tu dobre poznáte, a pomenovať ani len jedného nevíete?

Predmerci, Predmerci! Ako tí židia s vami zachádzajú, a vy im ešte z poydačnosti krčmy naplňujete?

Keď teda židia na svedkov sa odvolávali, všetci sme zvedaví boli: ktorí že to budú, a či sa ozaj aj takí najdú, a možno aj kde nič nenie vidieť, a kde hlasu nenie slyšať. Možno mojím milí! Len čítajte ďalej, aj o tomto zázraku sa presvedčíte, a dobre bude sa vám presvedčiť, aby vám to k výstrahe slúžilo! Teda pozorujte! Konečne vykvitlo, kto sú to tí svedkovia, na ktorých sme tak zvedaví boli.

V mestečku našom máme v jednej osobe pekára a mäsiara a meno jeho: Samuel Bing. Sam. Bing má dvoch tovaryšov, jedného katolíka a druhého žida, ktorého Nathánaelom menujú.

Títo tria teda povstali oproti p. kaplánovi a pri súde svedčili, že pán kaplán židov tiež obrazil, a „sberba predmierska“, takto počil pri súde Samuel Bing všetkých Predmierčanov, palicami a kameňami ozbrojená súc prinútila Armina Grúna k tomu, aby revolver k prsiam pána kaplána oprel, a môžeme povedať, že málo chybelo k tomu, že Armin z revolvera nevystrelil.

Armin ešte k tomu aj to doložil, že mú „sberba predmierska koč podru...“ a ostatní svedčili, že i život i dom Izraela vo veľkom nebezpečenstve postavený bol.

Keď pán sudca kr. pýtal sa Samuela Binga, koho drží v Predmieri za sberbu, odvetil Samuel: ľud! Koho vy podporujete, ktorého pečivo a mäso kupujete, tenže Samuel Bing na tak zjavnom meste, ako je kr. súd, drží vás za „sberbu!“

Divili sme sa, ako mohli tí tria svedkovia tak nehanebne oproti p. kaplánovi svedčiť, kdežto v každom okamžení hotoví sme pod prísahou svedčiť, že naš p. kaplán ani len jedno slovičko nevyslovil, ktorým by židákov bol obrazil, a tiež hotoví sme pod prísahou svedčiť, že palicu a kameň nikto nemal, spolu oslovujeme židákov, aby jestli im to možno, uverejnili tých mená, ktorí palicami, kameňami ozbrojení boli.

Daromné ale bolo všetko namáhanie; Kr. súd židov odsúdil, a tak česť p. kaplána aj zákonitým spôsobom ohájená bola. Pohoršili sme sa aj nad tým, že keď pán kr. súdca vyniesol výrok, Armin Grün to s rehotom poslúchal, lebo čo mu to 10 zl., na ktoré bol odsúdený, keď len na repe vyššie 3000 zl. zarobil.

Čo máme ale o svedectve Samuela Binga a dvoch jeho tovaryšov povedať? Aj my opakujeme, čo p. kaplán so slovami Spasiteľa povedal: „Dobre rečte tým, ktorí vás prenasledujú.“ Tak sa skončil súd p. kaplána! *Ján Minarovský, Jozef Čajda, Jozef Hanulík, Ján Malgót-Rylko, Tomáš Boško!*

Sväté missie v Skalici.

Dni zarmútku a prenasledovania utrpel si, drahý ľudu kresťanský v krajine Uhorskej, tohoto účastným sa stalo aj obecnosť kresťanské mesta Skalice a okolia. Není tomu tak dávno, čo tu špinili liberáli v celej ohavnosti svojej, slovom krvácalo srdco naše nad touto opustlosťou.

Zarmútok náš ale, — hovorí Kristus Pán: obráti sa v radosť, radosť to duchovnú, ktorá je pohanom bláznivosť.

Radosť mnohá sa priblížila k nám, drahí bratia:

Prvá radosť svätých missií, ktoré sa vybavovali v meste Skalici počnúc od 2. do 13. decembra. Na žiadosť Pána prepošta Fraňa *Mezeyho* dostavili sa dôstojní otcovia tovaryšstva Ježišovho z Trnavy p. *Flodung*, p. *Daubner* a p. *Silvester*, veľkodušnosť pastiera nášeho duchovného priviedla týchto ctihodných otcov k nám, aby mečom slova božieho šlahali neveru, nešlachetnosť a ospalosť slabých kresťanov a k pohanstvu sa chyliacich panákov slobodomyselných tak zvaných liberálov. Citliví ľudia sa prebudili so sna hriechov, a pristúpili ku svätým sviatostiam, smerili sa s Pánom Ježišom v počte 4800, v krúšenosti oplakávali chyby svoje, a pokoj Ježiša našli v dušiach svojich, len pyšní slobodomyselníci zostali v bahne ohavy, neprijímali slová týchto mužov apoštolských, lebo im začiahli do komory svedomia, ktoré mali a majú zatvorené pod zámkom Lucifera pekelného.

Druhú radosť máte, že sa založil spolok striezlivosti kresťanskej, aby takto boli zachránené rodiny kresťanské pred úpadkom.

Tretiu radosť máte, že máte i kruh katolícky, kde sa shromažďujú skalickí mešťania, aby sa v láske Kristovej poznali a jeden druhého k Bohu naklonovali.

4. S pomocou božou chystáme sa uviesť spolok potravný kresťanský, čo je veľiký prameň sporivosti a čestného života.

Janko Kyslík.

Prosté a figliarske nápady.

Matka: Ičenko, koľko je hodín?

Ičo: Veru neviem, počul som ale odbiť tri na tenko, dve na hrubo.

Dieťa: Mamko, ja teraz plakať budem.

Matka: Prečo?

Dieťa: Lebo potom mi, mamka, koláč musíte dať, abych prestal plakať.

Pánskych žobrákov len s veľkou núdzou prácou je človek v stave s hrdla striasť.

Nedávno bol prišiel taký panák k jednému statkárovi, ktorý nijako sa nemohol striasť, vtedy mu povedal:

Môžete do večera čakať?

Oh hej!

No dobre! čakajte len, večer spolu pôjdeme kradnúť; podarí-li sa nám tento kúsok, dostanete dačo z koristi.

Pánsky žobrák nečakal do večera, lež bez meškania päty otrčil dobrodincovi.

Roztržitý professor. Do domu profesora prišla baba, aby pri ruke bola, lebo každú chvíľu očakávali dieťa.

Professor páve ostro do kníh hľadel, keď do jeho izby vkročí baba s tými slovami: Pán profesor malý chlapček prišiel!

Professor: No dobre, len sa ho opýtajte, čo žiada.

Obratný ziodej. Zahradník zazre na hruške kmína, načo s hnevom ho okrikne, čo tam hľadá.

Kmín: Prosím, môj kamarát chcel tu hrušky kradnúť.

A ty?

Len preto som sa hore vyškríbal, abych ho odhovril od toho hriešneho plánu, čo sa mi aj podarilo, lebo sa už vzdialil.

Sudca: čo vás pohlo k tomu, že ste tak nabili tých dvoch nočných strážcov (hlásnikov)?

Len milosrdenstvo môjho srdca, lebo by to jednému priveľa bolo bývalo.

Figel žida. Jednému sedliakovi vo Vrbovom onezdravela dcéra; lekár a lieky jej nič nepomohly; sedliak zašiel k istému pustevníkovi, čo má robiť, aby mu dcéra nezomrela. Pustevník mu poradil, aby obetoval Buhu a na oltár to položil, čo mu je najmilšie. V celom statku ale najmilšia mu bola jedna utešená jalovica, lenže jako by ju mohol na oltár položiť? Na radu pustevníka predal ju a peniaze obetoval Bohu. Dcéra vyzdravela. — Nezadlho i jednému židovi onezdravel zas syn; žid nevediac, čo si má počať, zavolať na poradu pustevníka, ktorý aj židovi poradil, aby to obetoval Bohu, čo mu je najmilšie; žid povedal, že jemu je najmilšia v jeho statku jedna 5 ročná krava švajčiarska, pustevník mu povedal, aby ju predal, a cenu na pobožné ciele obetoval, jestli mu syn vyzdravie. Syn vyzdravel, žid ale rozumu sa chytil. Pojal so sebou jednu hus a tú švajčiarsku kravu a šiel k mäsiarovi, ktorému povedal, že mu predá tú kravu za 2 zl. 50 kr. ale len pod tou podmienkou, jestli aj hus kúpi, za ktorú mu vraj 120 zl. musí dať. Ponevác tá krava aj medzi bratmi stála 150 zl., mäsiar kúpil aj hus za 120 zl. a i kravu za 2 zl. 50 kr. Potom ale šiel k rabínovi a mu odovzdal 2 zl. 50 kr. čo cenu kravy na ciele židovského náboženstva. Či to nebol figliarsky žid.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Ján Kuvik. L'ahko je tomu smiať sa, kto v zime pri zakúrených kachľach môže sedieť so založenými rukami. Podrobte aspoň akému-takému lámaniu svoju hlavu. — *Šipkové.* Nebude z vlka baranina, ani z oplana poriadny človek. Na reč takého človeka jedno ucho otvorte, ale i druhé hneď zatým, aby to tade vystrečovalo. — *Krakovany.* J. B. Svätú trpezlivosť a vytrvanlivú modlitbu vám odporúčam. To múdro činite, že už nekukáte tak často na dno fľašky. Máte pravdu, že dobrá rada viac stojí, nežli drevený groš. — *Nové mesto.* Zvedavý; Neviem, ako sa to mohlo stať. Vy ho orite, že váš ml. pán kaplán je tak vysoký, že ste ešte takého nemali; a ten druhý?! Vysoký s nízkym; dobrý kazateľ s dobrým spisovateľom: to sa ešte vždy dobre šikuje. — *Priateľ.* Priatelia budzme a dlhy si placme; len pekne treba mi sdeliť, čo sa má za tú brindzu platiť? — *N. Lupca.* Dôstojný. Sdečný pozdrav Vám i známym. Počul som, že u vás v zime medvedí spia, ale tým väčšiu galibu a krik valašskí psi robia. Tu zas iné stvory božie robia veľký šrekot medzi pachorením sa, katolíci ale ešte spia. — *Janko Oplan.* Kto to videl, na vrabcov z kanóna ztrieľal? To je akurát také, jako keby kto s kyjakom jednotlivých mravcov chcel zabíjať. — *Juraj Skovajsa.* Pero do ruky vziať, papier pred seba položiť, fľašku černidla otvorit a myšlienky z modzgov povytahovať: z tohoto pozostávajú moje kunšty. Opro ujte to i vy. — *V Strake.* Jožko Bori. Medveď nechová sa v zime tichšie, jako.. Už je po zkúškach, a tak už dobre bude Jožkovi Prísnemu. Prvš u vetu tohoto odkaza rozumiem zčiasťky, ponevác hovorí sa, že dedinári v lete pracujú a v zime drichmú. — *J. N. Nové Mesto nad Váhom.* Čo a jako ša stalo s vašim dopisom, neviem, lebo len teraz som prevzal znovu redigovanie Kreštana. Ináče máte-li pravdu, len to vám môžem odkázať, že komu česť, tomu česť pastierovi trúba. — *Št. Hasič.* Vaše riadky poslal som ex edicii, aby s nimi poriadok spravila. — *Čachtice.* R. B. Ten pán nám veru len päty otrčil. „Jožo s veľkým bruchom“ je tu i s celou rodinou; pozdravuje vás Počul som, že u vás ani o ten živý svet by nedostal človek pero, černidlo a papier kúpiť, keď sa Irik o tom dozvie, že kupovač Kreštanu chce čo-to sdeliť. Či je to pravda??! *Tekov.* S et hore nohama stojí. Vela ľudí je na svete, ktorí kosáku podobný nos a batchu podobné brucho majú. — *F. Pr. Trštena.* Tá je dlhá do konca r. 1897. 1 zl.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je une-

vánie a i útraty, lež nech ide ra poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Knížná polica.

Čítania a Evanjelia na všetky nedele a sviatky i mnohé príležitostné slávnosti celého roku cirkevného, z Vulgaty a podľa Missalu rímskeho preložil a prídavkom rozličných modlitieb, ktoré kňaz pri kázni a pri iných príležitostiach dľa potreby s veriacim ľudom koná, opatril *Andrej Truchlý,* kňaz bisk. b. bystr. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. S odobrením najdôst. Ordinariatu ostrihomského. Cena neviaz. výtisku 1 zl. 20 kr., viaz. v plátne s červeným rezom 1 zl. 80 kr., v koži s červeným rezom 2 zl. 10 kr. a v koži so zlatorezom 2 zl. 30 kr. v chagrine s červeným rezom 2 zl. 30 kr. v chagrine so zlatorezom 2 zl. 60 kr. Je táto kniha dôstojná vo veľkej 8° 368 strán obsahujúca, je veľkými literami tlačena, aby i v tmavých kostoloch sa dalo z nej dobre čítať. Knihu túto by si mal každý kostoľ, kde sa slovenské služby Božie odbavujú, zadovážiť, lebo je to kniha odporúčania hodná.

Mravná Čítanka pre náš ľud. Vydáva Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit X. Nekoľko slov o štátnom Bohovi. Číslo 65. podielových kníh Cena 10 krajciarov.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 12.60—13.15 zl. Raž 8.45—8.55 zl. Jačmeň na krm 6.00—6.30 zl. do pálenic 6.30—7.20 zl. na várku 8.00—9.50. Oves: 6.20—6.50. Kukurica. 5.20—5.25. Proso: 5.00—5.10. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semen 06.00—00.00. Konečné semen: (8.50—00.00).
3. Strova: Veľká biela fixuľa 7.50—8.00; tmavá 7.00—0.00 okruhlá: 8.60—9.00, tarkavá 0.00—0.00. Šošovica 09.00.10.00. Hrach 8.50—02.00. Čistý 13.50—20.00 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 28—30. Burgyňa 1.65—2.50. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 06—10 zl. Petržolem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.70—2.40. Slama. Na pestovanie: 40—80 kr. Žup 1.50—1.80.
6. Siatie: Červená datelina 38—48. Lucerna 35—42 zl. Jarní jadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovozeno bolo: asi 323 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boli ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 080—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 28—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—158

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 pšené a vrázkované 330—340, blysk remeň ší najlep 150—1 99 vrsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lengánvi

Oznam.

Mladší Károl Hrubalya, platenický pomocník (z oravskej st.) z osadi pridriavil sa v meste Zala-Egerszegu. Dňa 2-ho decembra odišiel tu odtiaľ bez gazdovho vedomia, ale jeho starostliví gazda rád by vedel včulajšie jeho zdržovanie sa, aby ho mohol na poriadok priviesť. S tým prosím čitateľov Krestana v Orave, jestli by niekto vedel o ňom u koho sa zdržuje, úctive prosím mne oznámiť na moju adresu, srdečný pozdrav

Zala-Egerszeg 14-ho 1897. dec.

Štefan Zácsik.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výtah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemanom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováče.

Kus týchto 12-stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné, a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených oboj, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

Sväto-Štefanský Kalendár je k dostaniu. Cena jedného výtisku 40 kr.; 10 výtiskov 3 zl. 50 kr.; 50 výtiskov 15 zl.; 100 výtiskov 28 zl. Po slovensky.

Krestanský Kalendár ľudovej strany už vyšiel z tlače. Po slovensky. Cena 30 kr.; 10 výtiskov 2 zl. 60 kr.; 50 výtiskov 12 zl.; 100 výtiskov 21 zl.

1 kus 30 kr.

II. Ročník.

10 kusov 2 zl 60 kr.

50 kusov 12 zl

Veľký kresťanský
Kalendár

ľudovej strany

na rok

1898.

Vydáva :

Knihtlačiareň Sv. Gerharda.

Cena 30 kr.

V Budapešti.

Tlačou knihtlačiarne Sv. Gerharda

Práter-u. 44.

K dostaniu u vydavateľstva „Kresťan“-a, v Budapešti, VIII. Práter-u. 44.

Prekrásne a fajnové obrazy svätých

dľa chyrečných originálov

z Vatikána v Ríme

1 kus len . . . 1 zlatý —
2 kusy „ . . . 1 „ 90 kr.
5 kusov „ . . . 4 „ 50 kr.

Kto cenu napredok pošle, tomu
z d a r m a pošleme obraz.

Svätá Trojica
Sv. Jozef
Maria pomôc
Skríšenie Krista Pána
Svätá Večera
Maria Salome

Sv. Maria
Ježiš Kristus
Sv. Familia
Leo pápež XIII.
Mučenie Ježiša
Ježiš na Kríži
Ecce Homo

Maria do neba vzatá
Ježiša z kríža vzanie
Krst Ježiša
Miesto narodenia Ježiša
Ježiš do neba ide
A 100 inší.

Mustrové knihy na ohľad zdarma a franko pošleme.

K dostaniu u **Jacques Balog**, Vieden, Wien, II/3 Obere Donaustrasse 51.

RETAY a BENEDEK

PREDTYM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme a malovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne pošleme bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

Vianočná Príloha.

K vianocam.

Sláva Bohu na výsosti, pokoj ľuďom dobrej vôle na zemi! Pripojme sa k anjelovi, ktorý týmito slovami prebudil pastierov, aby sa šli klaňať novonarodenému Synu božiemu a Spasiteľu sveta; opätujme aj my tieto slová v kostole, doma, v rozhovore, v nábožných piesňach a modlitbách, aby sme aspoň koho-toho oteplili, odusevnili.

Veľká radosť je to pre celý svet, že Spasiteľ náš uponížil sa, opustil nebeskú slávu a prišiel na túto ubohú zem, do tohoto slzavého údolia.

A prečo-že On prišiel?

Sláva Bohu na nebi, pokoj dobrým ľuďom na zemi! Spasiteľ teda preto prišiel v tieto dni na zem, aby Bohu slávu vydobyl, dobrým ľuďom ale sladký pokoj dušný nadobudol.

Svätým životom, premnohými zázrakmi, rozširovaním nebeského učenia, založením cirkve samospásnej rozšíril Spasiteľ na zemi slávu Boha, ktorý je neslýchanej slávy účastný na nebi, a ktorého sláva predtým na zemi udusená, zadržaná bola tmou pohanstva. Keď sa Spasiteľ narodil, okolo pol noci, veľká skvelosť prekvápila pastierov do spánku pohrúžených. Tak obkličuje od narodenia Krista duševná skvelosť milosti ľudí do hriechov pohrúžených, ktorí bez narodenia Kristovho v tme bludu a hriechov svojich by boli zahynuli.

Keď sa pastieri dozvedeli od anjela, že Spasiteľ prišiel na svet, šli k jaskyni do maštale, na kolená padli, klaňali sa mu. Tak i my máme činiť, zvlášte na vianočné sviatky máme pozor dať, aby sme sa čím lepšie mu klaňali a páčiť mohli.

■ Nevinná, detinsko-útla radosť má naše srdca previevať. Čo ale stať sa nemôže, jestli sme svoje srdce neočistili v ádventnom svätom čase od všetkých ťažkých hriechov. V srdci koho smrteľný hriech panuje, ten je priateľ zlého ducha, ten je teda nepriateľ Krista, ten teda nemôže byť účastný tej sladkej radosťi, nebeskej slasti, ktorú len spravodliví cítia tu na zemi v týchto utešených sviatočných dňoch.

Spomenul som, že Kristus Pán prišiel na zem preto, aby priniesol pokoj ľuďom dobrej vôle. Či ty ziašaš si medzi týchto ľudí dobrej vôle patriť? Jestli ano, tak na tom budeš, abys vládol týmto pokojom; s každým musíš byť v pokoji. Kristus Pán prišiel nielen ľudí s Bohom, lež i ľudí s ľuďmi smeriť.

Máš-li hnevnik, smeríš sa s ním, jestli Krista Pána miluješ. Urob mu to k vôli, však on k vôli tebe alebo opustil, na biednu zem prišiel, aby ti ten dušný pokoj zaslúžil, a ty bys ešte i v tieto sväté dni v nepokoji, v nenávisti chcel sa nachádzať proti svojmu blížnemu.

Na bok s hnevom, na bok s nenávisťou, na bok s roztržitosťou a chladnosťou; tieto dni sú zvlášte pre kresťana dňami radosťi dušnej, dňami pokoja dušného, dňami slávy, čili velebenia Boha: a preto podobne tým pobožným pastierom pripusťme si k srdcu tú nevysloviteľnú radosť, ktorú cítia tí, ktorí v duchu spravodlivosti a úprimnej pokory a poníženosti slúžia Bohu.

Nenie toho kostolika, v ktorom by aspoň aký-taký Betlehem nebol, navštívme často cez tieto dni toho malého Ježiška v tom Betleheme, slúbme mu lásku, jako i on z lásky na zem prišiel, slúbme mu vernosť, jako i on verný bol nám ešte i v tých najukrutnejších mukách, slúbme mu slovom všetko, čo od nás ziaša, tak jako i on podrobil sa všetkému, čo naše spasenie od neho ziašalo: takým spôsobom budú vianočné sviatky radosťi nám, radosťi ale i Spasiteľovi.

Takéto sviatky prajeme čteným čitateľom „Kresťana“!

Jozef Janda.

Ladokvet na fare.

(Z môjho vlastného pamätníka).

Napísal **dr. Vojtech Kontúr**, statkár a lekár.

Ešte dve nedele boli do voľby, ktorú na deň sv. Simona a Judáša vypísal stoličný výbor sústredný.

I program bol hotový. Kandidátom bol szentirmajsky a drávhidvégsy Peter Parchetich, ktorý dľa svojej osvietenej hodnosti v nedeľu rano držal svoju programnú reč po rannej omši v Nemeckej Bogši nemecky, po spievanej sv. omši o 11 hodinách v Honde, v obci to na hodinu ležiacej od Bogše, ktorej obyvatelia sú obratní kolári a dorabatelia košíkov. Tu maďarsky reční, na obed ale volaný je k pánu farárovi.

O jednej hodine pohnú sa do obce Baranya-Letenye, ktorá na brehu Dunaja leží, obyvateľov má asi 4000, ktorí sú výborní tkáči, ku ktorému remeslu každý dom má aspoň päť šesť nástrojov. Tu má šokácky rečníť; ztadialtó má ísť do Baranya-Sv.-Martina, kde o 6. hodine tak dobre maďarsky má rečníť.

Tu bude spoločná večera, po ktorej navratia sa do Baranya-Letenye, kde zostane kandidát do najbližšej nedele, v ktorú rad príde na ostatné obce: Velké-Leváry, Peremér, Nádasd, Gurguľa, Renč.

Už včas rano trmarmrva bola v dome p. farára v Leteni. Gazdina (sestra to báčika Antona, pána farára) skoro rano stala, a tak rozdávala rozkazy kucharke, poselkyni a iným, ako krajiare žobrákom.

Aj Lavra sa prebudila; je ona belovlasá deva so svetlými očima, poklad to farára; celá dedina ju volá Ladokvetom; jejžto anjelská hlava svedčila sa na faru, na to tiché miesto. — Práve tá izba sa riadila, v ktorej pán kandidát odpočinúť si mal po tej celodňovej únavnej práci.

Báči Anton bol bohatý človek, bárs mu fara nedonášala veľa. V maštali stáli štyri tmavé kone a lámali ovos s takou chuťou, jako by k tomu najaté boli. Všetky štyri žlté boli. Báči Anton veľmi ich rád videl; po železnici nerád cestoval; a tak sa to stalo, že Lavra ešte nebola v Judapešti; a odhliadnuc od susedných obiec, nikde nebola, a väčšieho mesta od Kaloče, kde u sestričiek v škole bola, nevidela.

Lavra, jako sme to už spomenuli, driečna bola, jej ujec ale bohatý bol, a tak i pytačov dosť mala, z ktorých každý košík dostal od nej. A z tejto príčiny ju volali Ladokvetom.

Prvý košík pán slúžny dostal, utešený mladík, rezervist nadporučník, titulárny hl. slúžny, na ktorého červené perny útle sa opieraly čierne fúzy; vlnové vlasy ale na dvoje boli rozdelené.

Nejdem zaňho, lebo je chudobný. A veď je to driečný šuhaj, — riekla Lavra.

Potom obecni lekár prišiel čo pytač; mal on 300 honov zeme, rod jeho bol šľachtický, a sotva mal 30 rokov. Dľa poznámky notárskych slečínok (a veď ich šesť bolo) krajší bol, nežli pán slúžny. I tomuto dala košík, reknúc:

Nejdem zaňho, lebo je nižší a tučnejší, nežli ja. Potom zas lekárnik sa bláznil za ňou; tento bol vysoký, obratnej postavy, belovlasí a krásny. On bol synom jedného bohatého gazdy v Bezdanoch, a ešte len 33 rokov starý! I tomuto dala Laura košík.

Nechcem ho. Môj muž pochádzať musí zo starodávnej šľachtickej rodiny, a mladší musí byť, 30 ročný.

Po sv. omši k ranajkam si sadol pán farár.

No môj drahý Ladokvet — znely slová báčiho Antona — dnes popoludní pride, tebe, súci mladoženich. Pán kandidát. Je on vysoký, ohybkej postavy. Má on

12 tisíc honov zeme v rábskej stolici. Zo šľachtického rodu pochádza, titul osvieteného jemu prislúcha. Ešte nemá 30 rokov. V rezerve je nadporučníkom husárskym a doktorom práva.

A či je pekný?

Nevidel som ho, ale myslím, že je švárny ..

Lavre celkom pomättil rozum báčinko. Na obed nič nejedla. Pán farár a pán kaplán — ktorý síce starší bol od pána farára — kortešovia, premnohí voliči, banderisti o pol jednej sobrali sa a šli naproti kandidátovi.

Trochu sa oneskoril pán kandidát, pre-

mnohé vozy ho vyprevadily z Hondy, Nemeckej Bogše medzi národnobarvistými zástavami; s obydvoch strán banderisti jazdili. Farár Anton ho zavital s krátkou — jak zajačí chvôst, — ale jadrnou rečou, za čo sa kandidát poďakoval na krátko.

Potom si sadol do koča báčika Antona, ktorý koč kvetinami bol ozdobený. Tie štyri kone obratne preberali nohama, utešený to bol pohľad. V koči ale po kolená bolo kvetin nahádzané.

Ludia eljenovali po ulicach, akoby ich kto najal bol. Slávne ho privitali.

Pred farou v národnobarvovom rúchu čakaly šokacké devy na pána kandidáta, bolo ich asi 60—70, od 6. roku do 18. roku. — Potiahly sa i zvony, jako by sa arcibiskup zbližoval.

Šľachtie mladík snal klobúk. Utešeno vyzeral a o hlavu bol vyšší, než hockto iný. Tvár jeho bola trochu ohorená od slnka, na líčkach červenosť rúžam podobná sedela, oči sa mu blištaly. Tak fahala jeho postava zrak devský, sfa dajaký magnet železo. Husté gaštánové vlasy vietor bral sem-tam. Keď k devám prišiel, ktoré vo dvoch radoch stály, ruku mu bozkala každá,

jako dajakému kňazovi katolíckemu. Pomaly a majestätične si vykračoval medzi nimi, oči sa mu najviac na tej poslednej zastavily.

Táto belavá bola, čarokrásna a väčšia, než ktorá z ostatných. Na hlave mala kvety a perli; vlasy sfa vlny sedely na tej utešenej hlave. Z utešeno vystavených rukávov košele dve ruky vykukaly. Koža tých rúk bola lalii podobná. Ruky, nohy malé mala; postava, jako výstrel, rovná, preto ale nebola chudá. . .

Tento poslednej bych ja bol rád ruku bozkal — povedal kandidát jednemu priateľovi.

To bol Ladokvet, pošuškal mu súd.

Kandidát občerstvil sa na fare, potom šiel pred faru a programnú reč držal. I Lavra ho poslúchala; sfa ľubezná hudba sa jej páčil hlas jeho; reč sa mu výborne podarila.

Koniec reči jeho taký bol, že katolícky človek bez ľahkomyselnosti a ľahkého hriechu nemôže byť liberálom. Ľud mu čapkal, eljenoval, veľbil ho.

Potom si na koč sadli a do Sv. Martina šli.

Vyprevadily ho vozy a banderisti. Ladokvet z obloka sa divala za nimi. A keď ich už viac nebolo vidieť, zavrela Lavra oblok a dolu šla do zahrady prechádzať sa. Tak dlho sa tam prechádzala, až sa ztmilo. Ona ľúbila o samote byť. Radosťou opravdivého odpočinku bolo to pre ňu, keď rano v izbe, popoludní ale v zahrade báčiovej o samote byť mohla.

V zahrade ešte boly jasenné kvety v utešenom stave; pod haluzami stromov a krov ale bolo už veľa žltých listov. Lavra zamyslená bola.

O deviatej hodine, jako inokedy obyčajne, ľahla si; zaspal ale nemohla. Okolo desiatej koč pribehol a postál pred farou. On prišiel i s báčim. . . Dvere jej izby otváraly sa do obedárne. Pán farár zavolať hosťa do obedárne na pohár vlna. Mladík rozložil, že od detského veku o samote bol vo dvore uja biskupa v úplnej tichosti, lebo skoro stal sa sirotou. Potom sa ponosoval, že veľmi ustal. Obidvaja išli spať.

Rano o 6. hodine stal, dobre sa vyspal. Šiel prechádzať sa do zahrady.

Veľmi dobre sa cítil, k čomu i ten utešený čas prispel. Jaseň bolo všade vidieť. Po haluzách síkorky preľetovaly. V kuchyni obracala sa Lavra s bielou fertuchou. Oči sa jej skvely, sfa dve hviezdy.

Mladík zrazu vkročí do kuchyne a osloví ju:

Pán Boh s nami, čert preč od nás. . . Ladokvet!

Lavra červenou stala sa! Privetive ďakovala za pozdravenie. Potom ozval sa aj zvon, na omšu volal veriacich. I pán osvietený šiel do chrámu. Po svätej omši, ktorú báči Anton slúžil, zavrel sa mladík do izby kaplána a listy písal.

Pred obedom prechádzal sa s báčim Antonom na brehu Dunaja, kde klepotalo vodné koleso mlyna; opodiaľ bolo vidno kráľovské hory. . . Keď sa domov navrátili, znamenitý obed čakal na nich. Jediel bolo asi sedem. Pri tanieri hosťa tri ruže boly; čo bol znak zvláštnej pozornosti domácej slečny.

Po obede kňazi šli pochovávať, osvietený pán ale so ženami zostal. Na tolko sa spriatelili, že na prosbu vpísal do pamätníka Laury následovné riadky: Sv. Hilár o to prosil Boha, aby k sebe povolal dcéru jeho Apollu, že by sa nevydala.

Potom vykreslil podobizeň Laury a podpísal: Ladokvet. — Bol tam aj kvet namaľovaný, a pod ten podpísal: Lavra.

Po dlhšom rozhovore prišli domov duchovní z pohrebu, na ktorom pochovali jedného bohatého gazdu. Potom šli do vinice báčioho Antona. Už bolo po obe-

račke, len na nešpulach bolo ešte ovocie. V prostred vinice bola utešená obratne vyhotovená prešoveň, ktorej k mestu ležiaca strana na poschodie bola vystavená. Báči Anton doniesol z pivnice dve flaše zo svojho vlna. Na verande chytró prikryla matka Ladokvetu; a z batoha, ktorý kostolník doniesol za nimi, vytiahla sňahobiely chlieb, šunku. . . S chufou olevrantovali.

Z verandy ďaleko bolo vidieť. Sfa široká stužka im prichádzala odtiaľ rieka Dráva, pri ktorej sarvašké vrchy im klaly oči, okolo ktorých vrchov sila vrabcov robila ukrutný štebot.

Báči Anton rozprával o obrábaní vinohradov, medzi čím poznamenal, že k chutnému vlnu nenie dost dobré šľachty maľ, lež i také šľachty, ktorých príroda shoduje sa s prírodou pôdy. Prútky, ktoré zasadiť chce, pred zimou on odrezuje, aby celkom zralé boly, pritom ale mrázom nechytene. . .

Mladík ani slova neprehovoril, lež báči rečnil, a oči jeho na krásnej Laure visely. Táto utešeno bola oblečená, na sňahobiely hrdle granáty mala s križkami malulinkými, okolo pásu čipky visely.

Potom zas kaplán prevzal slovo. Báči Anton ale zapálil si na fajku, kúril, ako Turek; medzičím zaimavú obyčaj ľudu rozložil kaplán šedivý. V druhej časti októbra tam býva obaračka, keď brozno je už žlté, smrštené. Celá dedina je vonku, len bubeník zostane doma, aby pozor dal na dedinu. Devy, čo slabšia časť ľudského pokolenia, s krivými parezákami odrezujú hrozno (strapce); putne ale mladí sňahaji vlačia. Potom vyhľadajú dve najkrajšie devy, zaviažu im hlavu červenou šatou, obuv im stiahnu, nohy im v ružovej vode umyjú a postavia ich jednu do jednej, a druhú do druhej kade. Hudba obce (šest čiernych chalanov) začne nótu pod nohy fahať tak, že tie dve v tých kadach tanec počnú drobčiť, následkom čoho z hrozna tam nachádzajúceho sa bieló-červená vodka tečie cez dnovú dierku do suda pripraveného.

Toto vlnó ku príkladu, ktoré vy pijete, osvietený pane, Ladokvet tlačila — znel koniec slov kaplána.

Ah — vzdychol si mladík.

Vlastnýmá nohama, dodal farár.

Oči slečny začervenaly sa, jako to vlnó, ktoré pili.

Preto mi vošlo to vlnó do srdeca, a nie do hlavy, poznamenal mladík.

Kaplán potom dlhú prednášku držal o mušte, o vlnó.

Mladík a Lavra nedali nanho pozor, lež jeden na druhého sa divali, mladík usilovne pil, a Lavra usilovne nalievala.

Lenže oblaky zastrelý nebo, bližil sa večer, domov museli ísť.

Mládež napredok — zvolal Anton báči.

Popredku šli Peter a Ladokvet.

Za nimi dvaja starí kňazi a matka Lavry

Často museli starí volať na tých mladých, aby sa tak neponáhľali, lebo vraj ich nohy tak nestačia päty ukazovať. Sotva šli pár krokov, počalo poprechať. Mladík ponúkal svoj dáždík.

Vaša osvietenosť celkom zmoknete, vravela Lavra.

Mladík sa zasmial. Potom jej sdellil jednu historiú; i dážd prestal, domov prišli.

Večer šiel mladík s báčim Antonom do susednej obce k františkánom, ktorí veľmi sa tešili návšteve zvláste, keď slyšali, že Peter je členom tretieho rádu. Tu i večerali, predsa ale pred pol nocou prišli domov, ľahli si.

Ladokvet nemohla zaspal, cítila, že už viac nenie Ladokvetom; oheň mladosti nedal jej pokoja; čo oná.

Vianočný stromček chudobných.

Kristus Pán v chudobe prišiel na svet; chudobne bol vychovaný; jeho matka a pestún chudobní boli. Ti, ktorí sa mu najprv klaňali, tiež len chudobní pastieri boli; chudobných rybárov si vyvolil za apoštolov. Chudobný bol Kristus Pán behom celého života svojho. Slovom na chudobu bral Kristus Pán najväčší ohľad. Či teda nemá sa chudoba najviac tešiť z vianočných sviatkov? Chudobný človek okrem práce a trápenia a súženia i tak nemá ničoho príjemného na tomto svete; celú svoju radosť a odmenu na druhom svete očakáva. Ponevác ale prameň dobrej budúcnosti na druhom svete je narodenie Krista Pána; jako-že by sa netešili chudobní ľudia tejto veľkej udalosti. Ano v nejednom dome sotva chleba majú rodičia, preto ale vianočný stromček zaopatria svojim deťom. A je to aj celkom v poriadku. Keď deti celý rok žiadnej radosti nemajú, aspoň s tým chudobno narodeným Jezulátkom nech sa tešia. Radujte sa teda, chudobní bedári, lebo Spasiteľ svojim narodením a životom dokázal, že i chudoba je milá Bohu, jestli ju trpezlivo znášame.

Vianočný stromček bohatých.

Vianoce sú radostnými sviatkami i pre bohatých. Je pravda síce, že Spasiteľ najprv chudobných pastierov povolal k sebe; preto ale poklonu bohatých troch kráľov neopovrhol. Preto prijal on neskôr poklonu bohatých troch kráľov, aby upozornil boháčov, že veľký pozor musia dať na seba, chcú-li, aby nezostali na zadku v milosti božiej. Bohatstvo veľmi ľahko zaslepí človeka, bohatstvo ľahko prilepí k zemskej márnosti dočasnej človeka. Boháč ľahko sa dá omámiť, že nebo tu na zemi má. Tejto zaslepenosti nech zbavia každého boháča vianočné sviatky, v ktorých dňoch Spasiteľ tak chudobno prišiel na svet. A keď boháči tak hojne a nádherne pripravujú vianočný stromček svojim deťom, nech nezabudnú na chudobu, keď ich deti koláče jedia, nech chudobných aspoň v tieto radostné dni chlebom zaopatria. Celý život Krista upozorňuje bohatých, aby neopovrhovali chudobných.

sice utlačila s ciliciumom (spodnou šatou zo srsti) dľa príkladu predstavenej mníšky, ktorá z grófskeho rodu pochádzala. Predsa ale nevedela panovať nad sebou; naum jej prišiel ten, kto ju vykúpil; potom ale zas si len myslela na osvieteného. Rozpomenla sa i na to, že pred 8 rokami sľúbila pred obrazom prebl. Panny Marie, že keby sa aj vydala k vôli báčiovej, i v stave manželskom, ako jednú sv. Kunigunda, pannensky sa bude chovať; však darmo padali k jej nohám mladíci okolía. Lenže čo tí boli proti tomuto? Deti, ktoré za jeden úsmev priateľský boli by v stave bývaly aj umrieť.

Tomuto ale zas ona by rada padla k nohám, za jeden úsmev jeho i zomrieť by bola v stave. Z čudných citov pozostáva láska. Jej myšlienky čudné byly. Jeden mladík, ktorý je bohatý, šľachtie, nábožný, jako reholník, vysoký, jako svätý Ladislav . . . a tvár jeho je tak krásna, jako Dávída . . . Pred tromi dňami ešte ani to nevedela, že je on na svete, dnes ale ho už vrele, . . . smrteľne . . . miluje.

Tedy toto je tá láska! . . . V tom zaspala.

Na druhý deň skoro rano stala. Lenže Peter už nebol doma. S pánom kaplánom vyšiel medzi vrchy a len na obed sa navrátili domov. Lavra nemohla sa vyčekať obeda. Konečne prišli. Osvietený jej podal kvet s tymito slovami:

Konvalinku Eadokvetu! . . .

Slečna ju prijala, podakovala sa a šla do svojej siene, zkaďal ale nevrátila sa. Mladík čítal noviny, ktoré na stole ležaly.

V jedných to čítal, že pravdepodobne zvolia ho. Druhé noviny zas to písaly, že hlavnomestský kožar Max Grünhut bude zvolený podistým.

V tom jedon telegrafický sluha vkročil do izby s telegramom. I v Nitrianskej ho nechali vystúpiť; na druhý deň popoludni mal tam rečniť. A tak o 3 hodinách odcestovať musí. Šiel odobrať sa od báčioho Antona, ztadiaľ ku kaplánovi chcel ísť, ktorý ale nebol doma, potom do siene Laury. Laura práve na obraz Panny Marie chcela tú konvalinku pripraviť, keď k nej vkročil. Na posteli stála. V tej chvíli vkročil mladík, konvalinka vypadla jej z ruky. On priskočil, kvet zdvihol, a pomohol jej ho ta dať na ten obraz.

Lúčiť som sa prišiel; telegram mi prišiel, musím ísť. Už som telegrafoval manželke.

Manželke? — Pýtala sa Laura, medzi čím plakať začala.

Načo plačete, Eadokvetu? Povedte, čo vám chýba: kto vás bantoval? Povedzte, ja vás zrozumiem sťa bych brat vás bol. Čo sa vám stalo?

Neviem; tak sa cítim, ako by sa mi srdco malo pknúť. Plačem, lebo nikoho nemám tu na svete.

Mladík ju pohladil a následovnými slovami tešil: Modlite sa, lebo sv. Písmo vraví: „Žiadaj s dô-

vernosťou nič nepochybujúc, lebo kto pochybuje, podobný je válom morským, ktoré vietor honí a metá.“ (Jak. 1. 6.)

— Hej, modliť sa budem! Modliť za vás, aby vám Pán Boh dlhý život dal na zemi, aby ste blažený boli, keď ja i tak nemôžem byť blažená; nech vás milosť božia sprevádza na zemi. Modliť sa budem, aby vás za ablegáta zvolili, aby ste sa krčovitou prítulnosťou pridržali Spasiteľa v dobrej istej hode. Sväté ruky Spasiteľa nech zaputujú nebezpečenstvám a nehody proti vám namerené, aby vám nikdy nemohol zlý duch škodiť. A teraz — pokročila v reči, bez toho že by sa jej bol hlas triasol, — povedzte mi, čo ste chceli pýtať odo mňa v deň lúčenia. . .

To som chcel od vás pýtať, aby ste sa za mňa modlili pod volbou, aby prospešná bola moja kandidácia. Vy ste ma ale predstihly, teraz tedy len o to vás prosím, aby ste sa i za moje všetky hriechy modlili.

Budem sa modliť na kolenách so složenými rukami k všemohúcemu Bohu.

Podajte mi ruku!

Slečna mu ruku dala, načo on následovne prehovoril:

V nedeľu ste mi vy ruku bozkaly, bárs není som kňaz, dovoľte, abych vám teraz ja ruku bozkal, bárs ste vy ešte len mladé dievča. . . .

* * *

Hlavný slúžny dal zavelať tých najohnevjších kortešov, na ktorých počúvala dedina. Páni notári rozkázali krčmárom, aby v hojnosti rozdávali jedlo a nápoj; bachneli sa tanier, alebo pohár o zem, to vraj nič nerobí; vodcovstvo strany vraj všetko vynahradí.

Každý volič má na deň 10 zl., na koči sa dovezie do stredú okresu, do Ilondy. Obec Sv. Martin rečená (kde sami Maďari bývajú, a kde vyše 300 hlasov bolo) v posledný deň zakúpili a podplatili s 30-tisíc zlatými. Len jedna obec na brehu Dunaja, Peremér nehlasoval na liberálnu stranu, ktorá je nepriateľská Kristu a jeho svätej cirkvi. . .

Strana Parchelicha nepodpláca; sám kandidát povedal, že nedovoli presvedčenie kupovať, on nechce špinavý mandát mať.

V Gurguli Jahko si spravili poriadok s voličmi; každý volič dostal 70 kr. na deň, a otvorilo sa dakoľko sudov pálenky. V Nádasde ani peniaze nemusel vyhodiť Max Grünhut, dost bolo sľubiť opatrovný ústav, obecni pasienok, kopanice z erárskeho majetku; najbohatšiemu sedliakovi obce, ale Demetrovi Kapitálovi, ktorý má 300 honov zeme, za ktorým celá obec idie, sľúbil zlatý kríž, ktorý on neskôr i dostal. Kandidát a hlavný župan jiedol pri stole Demetra Kapitála, na čo tento do smrti pyšný bude.

* * *

... Kaplán na epistolovej strane oltára čítal modlitby, behom ktorého času Ladokvet modlíla sa pred oltárom sedemboľastnej Panny Marie. Jednoducho, ale preto čarokrásne bola oblečená, ešte nikdy nečinila na človeka tak hlboký dôjem.

Taká nevinnosť sedela na jej tvári, jako by to druhá Cecilia sv. bola! To bol jeden anjel, ktorý sa nachádzal v skvelosti nebeskej slávy.

Paprsky slnka prerazily sa cez oblok a oprely sa na jej postavu, jako by so zovnútorňou krásou panny, zradil chcely útlon jej duše.

Oči ustavične k nebu mala opreté.

Perny sa jej triasly, snáď preto, lebo až veľmi bol blízko k Bohu jej duch.

Peter zvíťazil s jedným hlasom.

V Nitriansku ale s 1500 hlasmi.

Šovinismus.

Dnes je až priveľa príčin k tomu, aby človek i ctených čitateľov „Kresťana“ upozornil na túto maškara, ktorá sa menuje „šovinismus“.

A čo-že znamená toto slovo?

Šovanista je taký človek, ktorý len svoju národnosť si váži, ktorý skoro ani za človeka nepovažuje toho, kto nepatrí k tej národnosti, ku ktorej on prináleží, šovinista ošmiera ľudí iného jazyka.

Reč je od Boha daná. Kto sa na Slovákov hnevá, ten sa prv na Boha musí hnevať, prečo Boh stvoril i Slovákov. Všetkú materinskú reč si vážiť, je čnosť celkom prirodzená! Proti prírode zpácha hriech taký človek, ktorý sa hanbí, že v detskom veku len slovensky vedel. Keby to hriech bol, Slovákom byť alebo sa tak narodiť, doista by nebolo Slovákov na svete, lebo Boh hriech nemôže stvoriť, a veď i Slovákov On stvoril.

Múdri Maďari zdravo smýšľajú, nevravia: „A tót nem ember“ (Slovák nenie človek); predsa ale ešte i medzi vysoko učenými a postavenými Maďarmi sa najdu takí hlupáci, ktorí by každého Slováka v ližičke vody utopili. A veď dobrý vlastenec je každý Slováčok. Dobré a verne on platí daň, verne on vojančí, verne plní zákony vlasti tejto. Netúži on za Ruskom, za Českom; nechce on celosť Maďarorságu podkopať. Toto sú skutočné dôkazy toho, že Slováci sú dobrí hazafici. A či hazafictvo, alebo vlastenectvo nie zo skutkov, lež snáď z papulovania pozostáva?

Lahko je tomu bezočive vrešťať a vypínať sa, že je on dobrý hazafik, kto ročíte tisíce a tisíce ľahá z dane ľudu; kto je v masťnom úrade a z mozoľov ľudu pekne sa šatí a pečenkami a vínkom naplňuje svoj háklivý žalúdok. Lenže to je už potom naozaj bezočivosť, keď ešte i takýto človek pánslavom, vlastizradcom, a čo ja viem, čím všeličím nazýva pokojných

občanov, ktorí poriadne plnia svoje vlastenecké povinnosti, a ktorých jediným hriechom je to, že ich Boh stvoril na vidieku slovenského jazyka, a nie v Banáte?!!

Toto sú tí prepriati šovnistí, ktorí viac škodia maďarčine, jako ten najdivší pánslav. Lebo nevinné utlačení a prenasledovaní i osočovaní človek vo svojej rozhorčenosti neraz sa odhodlá i k takej veci, ktorá by mu ináč ani nebola napadla.

Slovák až veľmi môže vystáť maďarskú reč, nemá ju on v nenávisti, má-li príležitosť, vďačne sa ju i naučí, lebo dobre vie, že ju potrebuje pri súde, v úrade, pri vojančine, a aj inde v krajine, má-li na Uhrách robotu. Slováčok i Maďarov považuje za bratov v Kristu, ktorých milovať musí.

Keď ale vec tak stojí, poviem, kto je prepriaty šovinista: štreber, svedomia zbavený kresťan, ktorý vždy má naplnené modzgy sebeckými figľami.

Svedomitý, poriadny a vážne smýšľajúci človek nikdy nebude ľahkomyselne a nesvedomite za vlastizradcu považovať dakoho len preto, lebo ho počul slovensky rozprávať, alebo že ten istý na Slovensku sa narodil.

Raz som bol povedal takému predpojatému šovinistovi, že keď každý je pánslav a vlastizradca, kto slovensky rád sa rozpráva a slovensky píše, či aj vlada je pánslavská, ktorá tu v Maďarországu troje noviny podporuje v slovenskej reči? On povedal, že to je inšie, lebo že vlada i so slovenskými novinami len maďarizuje a slováctvo podkopáva. — Čo povieš na to, svedomitý a nepredpojatý smýšľajúci čitateľ? Liberál aj slovensky len z vlastenectva píše; „Kresťan“ ale tiež slovensky píše, a je vlastizradca. Čo je toto smýšľanie, prefikaná zlosť, alebo hlúposť??

Čachtičan.

Sadla muška

Sadla muška na konárik,
Otriasala kvet;
Sebevoľní liberálci
Čo hryziete svet?

Všetko ste nám pokazili,
Život, pokoj, chlieb.
No zbiedený ľud nesadne
Viac na lotrov lep.

Verná stránka, ľudu stránka
Pomoc skytá nám;
Čert uchytí liberálcov
Jarmo, klam a mam.

Bože Otče milosrdný,
Vyslyš ľudu hlas!
Daj skvelého nám víťazstva,
Povyš, poteš nás. Dlhomir Polský.

Dobré rady.

Ako sa má železo dehtom napúšťať. Proti hrdzi natiera sa železo smolou, tomuto cieľu ale nezodpovedá surová smola, lebo tá nie len že opadne, ale aj škodí železu. Keď ale vmiešame do smoly 2—3% haseného vápna, obdržíme výtečný prostriedok ku napusteniu železa, ktorý mu neškodí a ostane dlho na ňom.

Upotrebujeme hydý trus. Pri gazdovstvách výnede hydý trus obyčajne na vniroč, nuž sa dokázalo, že je tento trus najlepším hnojivom, ktoré by zaslúžilo, aby naši hospodári naň pozornosť svoju obrátili. Sám v sebe je tento hnoj priostý, (nakoľko obsahuje málo vlhky), a práve preto môže škodne účinkovať, najsprávnejšie je tedy, keď ho lebo s druhým hnojivom pomiešame, lebo keď ho na vrch hnojiska dáme, kde bude zaiste najvýdatnejšou čiastkou hnoja.

Čo robíť, aby sliepky aj v zime niesly? V Amerike prišli na to, že najlepším prostriedkom je paprika. Sliepky majú rady papriku a americkí slepičiar aj vyhovia tejto jich chuťke, na kolko vmiešajú do pokrmu, asi pre 10—12 sliepok, každý druhý alebo tretí deň za malú lyžičku papriky. Rozumie sa samo sebou, že zdarný výsledok môžeme len v tom páde očakávať, keď aj ináče opatríme si hydý pokrmom, nápojom a postaráme sa preň o teplý, zdravý chovánok (kurink).

Rezanie vrubov. Vruby ku štepeniu najprihodnejšie je v mesiaci januári a februári rezať, neskôr už nie je radno. K tomu musíme si voliť suché a ľavné počasie. Keď by ale dakto v mrazivom čase mal štepne práčiky rezať, nech to robí v rukaviciach, lebo teplá ruka by mohla očkám poškodiť. Na štepenie sú tie výhonky najlepšie, ktoré sa na južnej strane stromu nachodia, ktoré sú tak hrubé, ako cerúška a ktoré majú viacej očiek, tedy asi jednoročné výhonky. Prostredná čiast štepnych prútikov je najlepšia, lebo tam sú očká najsilnejšie vyvinuté. Z narezaných vrubov narobíme dla druho viazaničky a opatríme tieto nápisom (na daštičke pripevnenej na viazaničky jednotlivých druhov ovocných). Kým neprije čas štepenia, dobre je vruby v chládku držať a síce do $\frac{2}{3}$ zakryté zemou alebo pieskom. Kto má dobrú, priestrannú pivnicu, nech ich v nej uschová. Stáva sa veľmi často, že vruby do tých čias, keď načím štep f, zvädnú. Takéto zvädnuté prútiky musíme občerstviť, čo najľahšie dosiahneme, keď ich na deň-dva vopcháme do mokrej pôdy alebo na pár hodín do vody. Aby ale vlaha lepšie vniknúť mohla, musíme vruby od zpodu na novo srezať.

Ako napravíme chuť pokazenej sudovej kapusty? Ak není sudová kapusta dostatočne stlačená a osolená, veľmi ľahko sa môže pokaziť, čoho istý znak je plesnivá škára na povrehu. Plesen musíme sobrať a naliať do kapustnice pol litra dobrej pálenky. Keď to pri odoberaní 4—5 krát zopakujeme, dá sa kapusta zase celkom dobre požívať.

Pokazenej chuti vína napravíme, keď vezmeme tolko pohárov pšenice (žita), kolko hektolitrov pokazeneho vína máme; túto upálime trochu silnejšie, ako kávu, a vsypeme ju hneď od ohňa do podlhovastého mieška. Tento miešok vopcháme cez otvor do suda, pričom ale ho musíme snôrou ku zátke (špuntu) pripevniť. Na to pogúľame sud, aby víno do pohybu prišlo, a necháme ho potom stáť. O dve hodiny vytiahne miešok so pšenicou, pobadáme, že upálená pšenica vtiahla do seba pokazenú chuť, tak že vo víne neostalo po nej ani stopy. Najlepšie je víno po tomto stiahnuť.

Udržanie údených šuniek. Údené šunky dajú sa cez viac rokov udržať nasledovným spôsobom: Pokrájajme suché zdravé seno asi na tak krátko, ako režeme obyčajne sečku, a naplníme týmto novým vlneným mechom. Do tohoto vložme šunku tak, aby ju so všetkých strán seno krylo. Zaviažeme na to mech a zavesme ho na suché miesto. Tým spôsobom sa šunka nielen že udrží, ale neztratí ani chuť a nevyschne veľmi.

Ako sa dá mäso v teplom počasí udržať. Pravda, kde je ľadoveň, tam ľahká odpomoc. Nuž ale čo tam, kde jej nemajú? Tam nepozostáva nič iného, ako postarať sa o iné spôsoby, ktorými aspoň obstojne môžeme udržať mäso. Namočíme šatu do silného octu a tou prikryme mäso. Alebo položíme mäso do čerstvého mlieka, tak aby mäso od mlieka úplne prikryté bolo. Týmto spôsobom môže mäso viacej dní obstáť na chladnom mieste, bez toho, žeby dostalo neprijemný zápach.

Čistenie oblokov. Krásne sa dajú obloky vyčistiť, keď ich umyjeme špongiou, namočenou v denaturovanom špirituse a potom vyutierame suchou jemnou kožkou.

Poznávanie barvených červených vin. Nalejme pár kvapiek na kúsok obyčajnej kriedy. Ak ostane na kriede modrý, skoro fialkový flak, tak je to ovocné, menovite z čučoriedok robené víno. Ostane-li zelený flak, tak je so slezom, ak ale červený, tak je s anilínom alebo fuksínom barvené. Právě červené vína nechávajú len sedo-bledý alebo modrastý flak na kriede.

Ako vyčistíme pivnice od plesne? Istý prostriedok k tomu je nehasené vápno. Tým cieľom musíme nehasené vápno v podobe prachu do všetkých otvorov a škár na stenách nafúkať alebo prstami nasypať. Steny musia byť mokré, preto načím steny v suchých pivniciach navlaziť. Vápno sa následkom vlhka zhasí a zabije organizmy húb, ktoré zapríčiňujú pliesneň. Na druhý deň umyjeme steny pivničné a pivnica takto očistená ostane aspoň dva roky bez plesne.

Spôsob udržania ovocia. Jeden nemecký hospodár vložil jablká na zimu, práve tak, ako sa to so zemiakami robí, do jamy. Jamu vystlal najprv orechovými listami a nimi prykril aj ovocie, aby sa myši a kdejaký hmyz doň nenanosil. Na jar bolo ovocie, keď ho vybral, práve tak čerstvé a zachované, ani čo by ho bol vtedy obral so stromu.

Ako sa dajú vytráhnúť ckené zátky, ktoré zostaly vo fľaši trčať? Škoda by bolo ich násilne vyťahovať, môže fľaša ľahko puknúť. Keď ale hrdlo fľaše slabúčko ohrejeme, výjde zátka bez všetkého namáhania. Len na to treba dať pozor, aby sa len hrdlo ohrialo, sama zátka nesmie byť teplá, lebo ináč nedosiahneme cieľu. Tedy len za krátky čas a slabo môže sa hrdlo zohrievať. Ak by bola vo fľaši nejaká chorľavá látka, není radno hrdlo ohňom zobriať, ale najlepšie je ho tret lebo súknom, lebo špagátom do tých čias, kým myslíme, že je už dost teplé.

Najprihodnejšie mydlo na čistenie kovov robí sa nasledovným spôsobom: V čím menej vode roztopíme pri miernom teple 6 funtov koksového mydla, kým nedostaneme z neho kašu. Tomuto zodpovedajúce rozotrem v vode 1 funt červenej hlínky a pridáme ku nej 1.5 grammu uhličítokyselnatého ammoniaku a keď sa aj tieto dve látky slialy v jednu massu, pri stálom miešaní prikladáme k nej z výšspomenutej kaše, ktorá ale musí byť úplne vystydnutá. Takto povstale mydlo uschováme v kamennú schránku, ktorú zaviažeme mimo potreby mechurinou.